

สาเหตุที่ประเทศไทยพยายามผลักดันให้เกิดการสำรวจพลังงาน
และผลสำเร็จของความร่วมมือเรื่องการสำรวจอาหารและพลังงาน
เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของอาเซียน

1. สาเหตุที่ประเทศไทยพยายามผลักดันให้เกิดการสำรวจพลังงาน

เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา และน้ำมันที่ใช้บริโภคอยู่ทุกวันนี้ต้องสั่งซื้อมาจากต่างประเทศเกือบทั้งสิ้น ไม่ว่าจะอยู่ในรูปน้ำมันดิบหรือน้ำมันสำเร็จรูปชนิดต่าง ๆ จึงทำให้ประเทศไทยคงได้รับผลกระทบเหมือนอย่างรุนแรงทุกครั้งที่เกิดวิกฤตการณ์น้ำมันโลก ทั้งนี้เพราะโครงสร้างการใช้พลังงานของประเทศไทยใช้ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมเป็นเชื้อเพลิงหลักตลอดมา ดังนั้น เมื่อราคาน้ำมันในตลาดโลกเปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง ก็ก่อให้เกิดปัญหาต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของไทยโดยรวม

สำหรับสถานการณ์น้ำมันของไทย สรุปจากสถานการณ์น้ำมันของไทยใน พ.ศ. 2524 ดังนี้¹

การผลิต โรงกลั่นน้ำมันทั้ง 4 แห่งในประเทศไทย ได้แก่ โรงกลั่นน้ำมันไทย โรงกลั่นน้ำมันทหาร (บางจาก) โรงกลั่นน้ำมันของบริษัทเวสต์โพร และโรงกลั่นน้ำมันที่ฝาง ทำการกลั่นน้ำมันดิบทั้งหมด 9,276 ล้านลิตร เพิ่มขึ้นจากปี 2523 ประมาณ 3.26% กลั่นได้น้ำมันสำเร็จรูปรวมทั้งสิ้น 8,704 ล้านลิตร เป็นน้ำมันเบนซินร้อยละ 21 น้ำมันดีเซลร้อยละ 38 น้ำมันแก๊สร้อยละ 3 น้ำมันก๊าดร้อยละ 4 น้ำมันเครื่องอื่น

¹ เก็บความและรวบรวมจากรายงานน้ำมันของประเทศไทย 2524-2525 จัดทำโดยฝ่ายเศรษฐกิจพลังงาน กองควบคุมและส่งเสริมพลังงาน สำนักงานพลังงานแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน พ.ศ. 2525

ร้อยละ 4 และการหุงต้มร้อยละ 3

การนำเขา ไทยนำเข้าน้ำมันทั้งหมดในปี 2524 12,321 ล้านลิตร คิดเป็นมูลค่า 62,840 ล้านบาท แบ่งเป็นการนำเข้าน้ำมันดิบ 9,538 ล้านลิตร มูลค่า 47,256 ล้านบาท และเป็น การนำเข้าน้ำมันสำเร็จรูป 2,783 ล้านลิตร มูลค่า 15,584 ล้านบาท คิดเป็นการนำเข้าน้ำมันดีเซลร้อยละ 42 น้ำมันเตาร้อยละ 35 น้ำมันเบนซินร้อยละ 10 น้ำมันเครื่องบินร้อยละ 3 ก๊าซปิโตรเลียมร้อยละ 8 และนำมันกาดร้อยละ 2 และเมื่อรวมมูลค่าน้ำมันดิบและน้ำมันสำเร็จรูปที่นำเข้ามาแล้วคิดเป็นจำนวนร้อยละ 50 ของมูลค่าสินค้าเข้าทั้งหมดในปี 2524 และคิดเป็นร้อยละ 50 ของมูลค่าสินค้าส่งออกในปีเดียวกัน

การใช้น้ำมัน ปี 2524 ประเทศไทยได้มีการใช้น้ำมันทั้งหมดเป็นจำนวน 12,005 ล้านลิตร (ประมาณ 75.5 ล้านบาร์เรล) น้อยกว่าปี 2523 ซึ่งมีการใช้น้ำมันทั้งหมดประมาณ 12,785 ล้านลิตรอยู่ร้อยละ 6 โดยนำมันที่ใช่แยกเป็นร้อยละดังนี้ น้ำมันเบนซินร้อยละ 18 น้ำมันดีเซลร้อยละ 33 น้ำมันเตาร้อยละ 34 น้ำมันกาดร้อยละ 3 น้ำมันเครื่องบินร้อยละ 8 และการหุงต้มร้อยละ 4

เมื่อแยกการใช้ความประเภทน้ำมันปรากฏว่า น้ำมันเบนซินประมาณร้อยละ 92 ของการใช้น้ำมันเบนซินทั้งหมดใช้ในการคมนาคมขนส่ง ส่วนน้ำมันดีเซลใช้ประมาณร้อยละ 79 จะให้ทั้งเพื่อการขนส่งและในการประมง ส่วนในภาคอุตสาหกรรมและไฟฟ้า นำประปาใช้น้ำมันเตาเกิดเป็นประมาณร้อยละ 97 ของน้ำมันเตาที่ใช้ทั้งหมด น้ำมันกาดถึงแม้ว่าจะมีการใช้เพิ่มขึ้นจากปี 2523 ประมาณร้อยละ 30 แต่เมื่อเปรียบเทียบการใช้น้ำมันทั้งหมดของประเทศก็ยัง เป็นสัดส่วนที่ต่ำอยู่ ก่อประมาณร้อยละ 3 ของการใช้น้ำมันทั้งหมดของประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่ไว้เพื่อแสงสว่างในครัวเรือน แต่ปัจจุบันจากการสำรวจของสำนักงานพลังงานแห่งชาติพบว่าประมาณร้อยละ 27 ของการหุงต้มที่ไรทั้งหมดจะไรเป็นเชื้อเพลิงในรถยนต์แทนน้ำมันเบนซิน

การพยากรณ์ความต้องการใช้น้ำมัน การพยากรณ์ความต้องการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงแต่ละชนิดของประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 ได้ใช้วิธีทางเศรษฐกิจมาช่วยโดยพิจารณาจากอิทธิพลอื่น ๆ ด้วย เช่น ราคาน้ำมัน ผลิตภัณฑ์

มวบรวมภายในประเทศ จำนวนประชากร และจำนวนรถยนต์ เป็นต้น ตลอดจนลักษณะการใช้ประโยชน์น้ำมันซึ่งจะถูกกระทบจากข้อเสนอแนะของรัฐบาลอื่นที่แนะนำให้มาทดแทนการใช้น้ำมันชนิดนี้ ๆ เช่น ก๊าซธรรมชาติ ถังนำ ถ่านหิน ลิกไนต์ ฯลฯ และผลของมาตรการประหยัดพลังงานภายใน

ผลการพยากรณ์คาดว่า ในปี 2529 คืออีก 5 ปีข้างหน้า ความต้องการผลิตภัณฑ์น้ำมันปกติจะเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6 ต่อปี แต่เมื่อกำหนดถึงการทดแทนโดยพลังงานอื่นและผลของมาตรการประหยัดพลังงานแล้ว ความต้องการน้ำมันซึ่งนำเข้ามาจากต่างประเทศจะลดลงเฉลี่ยร้อยละ 3 ต่อปี คือในปี 2529 สัดส่วนความต้องการใช้น้ำมันจะลดลงจากเดิมร้อยละ 75 เหลือเพียงร้อยละ 46 ของพลังงานทั้งหมด

ปริมาณน้ำมันของประเทศไทย

จากการที่ประเทศไทยต้องพึ่งพาเข้ามาจากต่างประเทศทำให้เท่าที่ผ่านมาในรอบ 10 ปี ประเทศไทยต้องประสบปัญหาขาดแคลนประการดังนี้คือ

1. ลักษณะโครงสร้างหรือสัดส่วนการใช้พลังงานของชาติตลอด 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2515-2524) ยังคงมีสัดส่วนการใช้พลังงานของประเทศอยู่ในลักษณะเดิมไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก กล่าวคือ เป็นผลิตภัณฑ์น้ำมันปิโตรเลียมมากที่สุดร้อยละ 80 พลังน้ำร้อยละ 7 ถ่านหินลิกไนต์ร้อยละ 2 นอกจากนี้เป็นพลังงานที่ได้จากวัสดุเหลือใช้จากทางเกษตรและอุตสาหกรรม ได้แก่ กากอ้อย ไม้ฟืน ถ่านไม้ และแกลบ รวมกันประมาณร้อยละ 11 และในปลาย พ.ศ. 2524 ได้มีการนำก๊าซธรรมชาติขึ้นมาใช้ในการผลิตไฟฟ้าคิดเป็นประมาณร้อยละ 1.5 ของความต้องการใช้พลังงานทั้งหมด และคาดว่าในปี 2529 ก๊าซธรรมชาติและก๊าซธรรมชาติเหลวจะสามารถทดแทนการใช้น้ำมันได้ทั้งหมดประมาณร้อยละ 31 ของความต้องการใช้น้ำมันตามปกติ ดังนั้น ผลจากการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงเป็นสัดส่วนมากที่สุดตลอดมา และการใช้น้ำมันของประเทศก็ยังคงเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนค่อนข้างสูง คือ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณร้อยละ 7.04 ต่อปี ตลอดเวลา 10 ปีที่ผ่านมา จากลักษณะโครงสร้างการใช้น้ำมันดังกล่าวประกอบกับราคาน้ำมันดิบของโลกได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี พ.ศ. 2516 - 2517 และในปี พ.ศ. 2522 - 2523 ด้วย จึงเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้มูลค่าการนำเข้าเชื้อเพลิงลดลง

ประเทศเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงมาก จากมูลค่ารวม 3,070 ล้านบาท ในปี 2515 เป็นประมาณ 58,336 ล้านบาทในปี 2523 และเป็นประมาณ 63,203 ล้านบาทในปี 2524 หากพิจารณาเปรียบเทียบกับมูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมด จะเห็นได้ว่าสัดส่วนมูลค่าการนำเข้าน้ำมันเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ จากประมาณร้อยละ 10 - 22 ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515 - 2519) เป็นประมาณร้อยละ 20 - 30 ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) ซึ่งนับว่าเป็นภาระอย่างยิ่งต่อดุลการค้าของประเทศ

2. จากการที่กลุ่มประเทศโอเปคได้ขึ้นราคาน้ำมันเป็นระยะ ๆ ตลอดมานั้น นอกจากจะทำให้ประเทศไทยขาดดุลการค้าเพิ่มสูงขึ้นมากแล้ว ยังจำเป็นต้องปรับราคาจำหน่ายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปเพิ่มความไปค่วย ซึ่งในการปรับราคาในอดีตได้ใช้นโยบายปรับราคาที่จะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบร้ายแรงโดยตรงต่อสภาพการดำรงชีพของประชาชนทั่วไปและพยายามตรึงหรือขึ้นราคาให้น้อยที่สุด โดยใช้กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงและภาษีน้ำมันเชื้อเพลิงเป็นเครื่องมือปรับโดยใช้น้ำมันเตา น้ำมันดีเซล และการหุงต้มขึ้นราคาในอัตราต่ำ และน้ำมันเบนซินขึ้นในอัตราสูง ซึ่งผลของการใช้นโยบายดังกล่าวทำให้ราคาแต่ละชนิดมีความแตกต่างกันมาก จนก่อให้เกิดปัญหาใหม่ขึ้นในปี พ.ศ. 2524 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน คือ

2.1 ปัญหาน้ำมันเบนซินดับตลาด เนื่องจากโครงสร้างการปรับราคาน้ำมันในอดีตที่ผ่านมาทำให้ราคาน้ำมันในปัจจุบันของน้ำมันที่ใช้ทดแทนกันได้โดยเฉพาะน้ำมันเบนซินกับน้ำมันดีเซล และน้ำมันเบนซินกับการหุงต้มมีราคาแตกต่างกันมาก กล่าวคือ ราคาน้ำมันในปี พ.ศ. 2524 เบนซินชนิดพิเศษลิตรละ 11.90 บาท น้ำมันดีเซลหมุนเร็วลิตรละ 7.39 บาท และการหุงต้มราคาเฉลี่ยลิตรละ 5.55 บาท จะเห็นได้ว่าราคาน้ำมันเบนซินต่างจากน้ำมันดีเซลถึงลิตรละ 4.51 บาท และต่างจากการหุงต้มลิตรละ 6.35 บาท เป็นผลให้ผู้ใช้ น้ำมันในรถยนต์ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอุปกรณ์รถยนต์เพื่อให้สามารถใช้ได้กับน้ำมันดีเซลหรือการหุงต้มแทนน้ำมันเบนซิน ซึ่งผลจากการหันเหมาใช้ น้ำมันที่ทดแทนกันได้นี้นอกจากจะทำให้แผนการผลิต การนำเข้า และการจำหน่ายน้ำมันของประเทศที่ตั้งเป้าหมายไว้ผิดรูปไปจนเกิดภาวะการฉ้อฉลน้ำมันเบนซิน

ลดตลาดแล้ว ยังทำให้ประเทศขาดรายได้ภาษีในส่วนที่ควรจะได้จากน้ำมันเบนซินที่ถูกทดแทนโดยน้ำมันดีเซลและการหุงต้ม โดยกะประมาณว่าประเทศจะขาดรายได้ภาษีในส่วนที่จะเก็บได้จากน้ำมันเบนซินที่ถูกทดแทนด้วยการหุงต้มเป็นเงินประมาณไม่ต่ำกว่ามีละ 500 ล้านบาท นอกจากนี้แล้วยังต้องรับภาระขาดรายได้สำหรับภาษีหุงต้มกับน้ำมันดีเซลมากยิ่งขึ้นไปอีก

2.2 ปัญหาการสำรองน้ำมัน ปัจจุบันน้ำมันเชื้อเพลิงนับเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ ตลอดจนมีผลต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของชาติเป็นอย่างมาก การกำหนดให้มีการสำรองน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศจึงมีความจำเป็นและเป็นสิ่งที่จะต้องดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการขาดแคลนที่อาจเกิดขึ้นได้จากสาเหตุต่าง ๆ ภายในประเทศ เช่น การนัดหยุดงานของโรงงาน โรงกลั่น โรงกลั่นประดษยอค์คี่กัย การก่อวินาศกรรม ฯลฯ หรือจากสถานการณ์ภายนอกประเทศ เช่น สงคราม อุปสรรคในการขนส่ง ตลอดจนการที่กลุ่มประเทศผู้ผลิตน้ำมันร่วมกันลดการผลิตหรือขึ้นราคาน้ำมัน ฯลฯ ดังนั้น จากวิกฤตการณ์ด้านน้ำมันที่ส่งผลกระทบต่อกระเทือนอย่างรุนแรงทั่วโลกเมื่อปลายปี พ.ศ. 2516 นั้น ได้กลายเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ทุกประเทศตื่นตัวในการสำรองน้ำมันสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่ไม่มีแหล่งน้ำมันดิบเป็นของตนเอง ในปัจจุบันการสำรองน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศต่าง ๆ โดยทั่วไปอยู่ระหว่างร้อยละ 25 - 50 ของปริมาณการใช้น้ำมันตลอดปี คือมีการสำรองไว้เพียงพอต่อการใช้ในประเศประมาณ 3 - 6 เดือน เช่น ประเทศอังกฤษ มีสำรองไว้ 89 วัน ประเทศญี่ปุ่นมีสำรองไว้ 90.6 วัน เป็นต้น

สำหรับประเทศไทยแม้ว่าแผนงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 จะได้กำหนดเป้าหมายให้ลดปริมาณน้ำมันคงเหลือร้อยละ 46 ของการใช้พลังงานทั้งหมดแล้วก็ตาม แต่ก็ปรากฏว่า ปริมาณน้ำมันที่แท้จริงที่จะใช้ในปี พ.ศ. 2529 ก็ยังคงมีปริมาณใกล้เคียงกับปี พ.ศ. 2525 คือ เทียบเท่าปริมาณ 11,000 ล้านลิตร โดยกระจายอยู่ตามเศรษฐกิจสาขาต่าง ๆ ซึ่งหากได้พิจารณาการใช้จำนวนนี้ในประเด็นของความมั่นคงแล้ว จะพบว่า น้ำมัน 11,000 ล้านลิตรน้ำมันดิบนี้จะต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศเกือบทั้งหมดจากแหล่งต่าง ๆ หลายประเทศ อีกทั้งนโยบายของ

ประเทศที่ผ่านมาก็กำหนดให้มีการสำรองน้ำมันไว้ใช้ในยามฉุกเฉินเพียงประมาณ 36 วันเท่านั้น กล่าวคือ ในกรณีที่เกิดการขาดแคลนน้ำมันขึ้นในประเทศไทยจะยังคงมีน้ำมันใช้ไปได้อีกประมาณ 36 วันเท่านั้น (ปริมาณนี้รวมทั้งน้ำมันดิบและน้ำมันสำเร็จรูป) ซึ่งนับว่าต่ำมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในการคำนวณเวลาดอนส่งน้ำมันจากแหล่งผลิตในตะวันออกกลางมาประเทศไทยจะใช้เวลาประมาณ 15 วัน ดังนั้น สถานการณ์เรื่องปริมาณสำรองน้ำมันจึงเป็นเรื่องที่น่ากังวลยิ่ง เพราะหากการขนส่งน้ำมันจากแหล่งผลิตหรือการกักตุนน้ำมันเกิดภาวะชะงักงันขึ้นเนื่องจากเหตุหนึ่งเหตุใดก็ตามจะเป็นอันตรายต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงปลอดภัยของประเทศเป็นอันมาก ดังนั้น ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 จึงได้มีการกำหนดเป้าหมายการสำรองน้ำมันดิบและน้ำมันสำเร็จรูปสำหรับใช้ในยามเกิดวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ใ้พอเพียงจากปัจจุบัน 36 วัน เป็น 60 วัน ของการใช้ภายในปี พ.ศ. 2529 โดยแบ่งเป็นการสำรองน้ำมันดิบคิดเทียบเท่ากับปริมาณการใช้ในประเทศ 25 วัน และการสำรองน้ำมันสำเร็จรูปคิดเทียบเท่ากับปริมาณการใช้ในประเทศ 35 วัน ซึ่งจะช่วยให้ประเทศไทยมีความมั่นคงด้านพลังงานเพิ่มขึ้น

2.3 ปัญหาการขาดแคลนน้ำมัน ปัญหาเรื่องน้ำมันไม่ใช่มีปัญหาเฉพาะน้ำมันมีราคาแพง แต่โดยรวมถึงปัญหาการขาดแคลนน้ำมันเข้าไว้ด้วย เพราะประเทศไทยยังต้องพึ่งพาการนำเข้ามาจากต่างประเทศอยู่ทั้งน้ำมันดิบและน้ำมันสำเร็จรูป ปัญหาการขาดแคลนจึงอยู่ในวิสัยที่จะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เว้นแต่ว่าจะมีแหล่งน้ำมันเป็นของตนเองหรือใช้เชื้อเพลิงชนิดอื่นทดแทนน้ำมันได้มากขึ้น สำหรับสาเหตุที่ประเทศไทยเกิดภาวะขาดแคลนน้ำมันได้แก่

2.3.1 สาเหตุทางด้านการผลิต เนื่องจากการผลิตของโรงกลั่นในประเทศมีกำลังผลิตจำกัดซึ่งไม่สอดคล้องกับอัตราส่วนความต้องการโตที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ต้องมีการนำเข้าน้ำมันสำเร็จรูปจากต่างประเทศสูงขึ้นเรื่อย ๆ เช่นกัน ประกอบกับการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองขึ้นในประเทศอิหร่านเมื่อ พ.ศ. 2521 ทำให้อิหร่านหยุดส่งน้ำมันดิบออกจำหน่ายในช่วงปลายปี อันนี้

ผลกระทบถึงวิกฤตการณ์น้ำมันโลก ทำให้ทางโรงกลั่นน้ำมันไทย และโรงกลั่นน้ำมันเอกชนถูกสกัดโควตาน้ำมันดิบลงจึงไม่สามารถกลั่นน้ำมันได้เต็มความสามารถ นอกจากนี้ ทางโรงกลั่นยังมีที่ยังต้องทำการกลั่นน้ำมันเชิงดีจากสาธารณรัฐประชาชนจีนเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำมัน เตาของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตจึงทำให้ได้ผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูปชนิดอื่นน้อยลงตามส่วน นอกจากนี้

การที่โรงกลั่นภายในประเทศหยุดทำงานโดยสาเหตุต่าง ๆ เช่น หน่วยงานหยุดงาน เครื่องจักรเสีย หรือการหยุดพักเครื่องจักรประจำปีเพื่อตรวจสอบหรือซ่อมแซม ฯลฯ ล้วนแต่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดภาวะขาดแคลนหรือช่วยทวีความรุนแรงในการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศทั้งสิ้น

2.3.2 การใช้ น้ำมัน การใช้ น้ำมันของประเทศที่เป็นอยู่ในเวลานี้ยังคงมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ึ่งส่วนหนึ่งเป็น เพราะประเทศไทยยังไม่มี การประหยัดการใช้พลังงานกันอย่างจริงจัง ยังคงใช้ตามความเคยชินเหมือนที่เคยเป็นมา

2.3.3 การนำเข้า น้ำมัน สืบเนื่องมาจากวิกฤตการณ์น้ำมันโลก คังกล่าวทำให้บริษัทกลั่นน้ำมันในประเทศไม่สามารถจัดหาและสั่งซื้อน้ำมันสำเร็จรูปโดยเฉพาะน้ำมันดีเซลหมุนเร็วและน้ำมันเตาเข้ามาในประเทศได้เพียงพอกับความต้องการที่เพิ่มขึ้น จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนขึ้นในประเทศ

2.3.4 ราคาน้ำมัน เนื่องจากราคาน้ำมันสำเร็จรูปที่สั่งเข้ามาจากต่างประเทศได้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพราะการแข่งขันของประเทศไทยต่าง ๆ ในโลก และแม้ว่าขณะนี้จะได้มีการลดราคาน้ำมันลงบ้างแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นสินค้านำเข้าที่มีปริมาณมากที่สุดของประเทศอยู่ ก็คิดเป็นจำนวนครึ่งหนึ่งของมูลค่าสินค้าออกทั้งหมดของไทย

2.3.5 มาตรการประหยัดพลังงานต่าง ๆ ของรัฐภาคีมีผลกระทบ
น้อยมากต่อปริมาณการใช้ น้ำมันชนิดต่าง ๆ ภายในประเทศ

นโยบายน้ำมันของประเทศไทย

เพื่อการดำเนินการค้าน้ำมันเป็นไปโดยราบรื่นและต่อเนื่อง รัฐภาคี
ไทยจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายปิโตรเลียมแห่งชาติขึ้น โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็น
ประธาน และเลขาธิการสำนักงานพลังงานแห่งชาติเป็นเลขาธิการ คณะกรรมการนี้
มีหน้าที่กำหนดนโยบายค้านปิโตรเลียม และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยและหน่วย
งานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องพลังงานของประเทศรับนโยบายจากคณะกรรมการไปปฏิบัติ

และคณะกรรมการนโยบายปิโตรเลียมแห่งชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการ
ขึ้นมาช่วยในการดำเนินการ 2 คณะ คือ²

1. คณะกรรมการพิจารณาวางแผนการจัดหา กำหนดราคา และ
การชดเชยราคาน้ำมันเชื้อเพลิง คณะกรรมการชุดนี้มีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
เป็นประธาน (ปัจจุบันได้แก่ ร.ท. สุธี มหาสันตนะ)

คณะกรรมการชุดนี้มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1.1 ศึกษา พิจารณา เสนอแนะนโยบาย มาตรการ และกำหนดแผน
การจัดหา การผลิต การนำเข้า และส่งออกผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมชนิดต่าง ๆ ให้เพียงพอ
แก่ความต้องการใช้ในปัจจุบัน และในอนาคต

1.2 ศึกษา พิจารณา และเสนอแนะการกำหนดราคาน้ำมันเชื้อเพลิง
ให้เหมาะสมกับสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศ

1.3 ศึกษา พิจารณา และเสนอแนะหลักเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติในการ
เรียกเก็บและจ่ายเงินชดเชยของกองทุนน้ำมันที่ได้จัดตั้งขึ้น

1.4 ติดตาม เรียก หรือมอบหมายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำ รวบรวม
จัดส่ง หรือชี้แจงเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณา

² ด้วยความเชื่อเพื่อของ พ.ศ. สมบุญ อินทรประสาธ เฒ่าอนุการ
รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ร.ท. สุธี มหาสันตนะ) และเป็นอนุกรรมการ
และเลขาธิการในคณะกรรมการพิจารณาวางแผนการจัดหา กำหนดราคา และการ
ชดเชยราคาน้ำมันเชื้อเพลิง

1.5 ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการนโยบายปิโตรเลียมแห่งชาติ
 ใ้ค้มอบหมาย

1.6 ตั้งคณะทำงานช่วยปฏิบัติงานในหน้าที่ได้กำหนดความจำเป็น

2. คณะกรรมการพิจารณาการเพิ่มกำลังกลั่นน้ำมันเชื้อเพลิงของ
 ประเทศ คณะอนุกรรมการชุดนี้มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นประธาน
 โดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

2.1 พิจารณา กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการตัดแปลง ขยาย
 หรือจัดตั้งโรงกลั่นน้ำมันใหม่ เพื่อเพิ่มกำลังกลั่นน้ำมันของประเทศ

2.2 พิจารณา กำหนดกรอบในรายละเอียดด้านเทคนิค เศรษฐกิจและการ
 เงิน กฎหมาย และสัญญาของบริษัทผู้ขอตัดแปลง ขยาย หรือจัดตั้งโรงกลั่นน้ำมันใหม่
 รวมทั้งทำการเจรจากับบริษัทฯ ด้วย

2.3 ให้อำนาจเชิญผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงให้ความ
 เห็นได้

2.4 ปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการนโยบายปิโตรเลียม
 แห่งชาติมอบหมาย

2.5 ให้อำนาจแก่ทั้งคณะทำงานได้ตามความจำเป็น

แนวทางแก้ไขของประเทศไทยในเรื่องปัญหาน้ำมันปรากฏอยู่ในแผน
 พัฒนาพลังงานของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 -
 2529) ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาพลังงานของประเทศไว้ โดยได้กำหนด
 พัฒนาแหล่งพลังงานภายในประเทศเพื่อนำมาใช้ทดแทนการใช้พลังงานในรูปน้ำมันก๊วย
 ไปกับการไ้มาศรการประหยัดพลังงานต่าง ๆ เพื่อลดการพึ่งพาน้ำมันจากต่างประเทศ
 ให้เหลือร้อยละ 46 ภายในระยะเวลา 5 ปี คือ ตั้งแต่ปี 2525 - 2529 และได้
 กำหนดนโยบายน้ำมันที่สำคัญไว้ดังนี้

1. เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำมัน โดยเน้นประสิทธิภาพการใช้น้ำมัน
 ท่อนวยกการผลิตให้เกิดการประหยัดและลดการใช้น้ำมันท่อนวยกการผลิตลงในสาขาการ
 ขนส่งทางถนน และสาขาอุตสาหกรรม และได้มีการดำเนินโครงการประหยัดพลังงาน

ของประเทศอื่นโดยบางส่วนได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ และงานบางส่วนได้มอบให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ดำเนินการซึ่งโครงการประกอบด้วยการศึกษา ศาสตร์ และวิเคราะห์การใช้พลังงานให้เกิดการประหยัด และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องสัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2. ปรับนโยบายราคาน้ำมัน เพื่อเป็นการแก้ปัญหาการหันเหการใช้น้ำมันซึ่งทดแทนกันได้และปัญหาการปลอมปนน้ำมัน และการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงเป็นไปโดยไม่ได้คำนึงถึงคุณค่าที่แท้จริงเป็นการใช้น้ำมันอย่างไม่มีประสิทธิภาพเต็มที่ จึงได้มีนโยบายปรับราคาพลังงานให้สอดคล้องต้นทุนเหตุการณ์ และได้สัดส่วนเหมาะสมและให้ราคาพลังงานได้เป็นไปคามภาวะความเป็นจริง โดยไม่ให้มีการชดเชย และป้องกันไม่ให้มีการใช้น้ำมันทดแทนกันขึ้นได้จากราคาที่ไม่ได้สัดส่วนกัน จึงได้มีการปรับปรุงโครงสร้างราคาน้ำมันดังนี้

2.1 เพื่อสัดส่วนของเชื้อเพลิงชนิดต่าง ๆ นั้นค่อนข้างจะคงที่ตามสภาพและเทคนิคการกลั่น การกำหนดราคาน้ำมันเชื้อเพลิง จึงต้องคำนึงถึงปริมาณผลผลิตของเชื้อเพลิงแต่ละชนิดเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาความไม่สมดุลย์ในการใช้น้ำมัน โดยหันเหไปใช้น้ำมันชนิดอื่นที่ทดแทนกันได้ จนเกิดปัญหาการนำเข้าน้ำมันสำเร็จรูปบางชนิดเพิ่มมากขึ้น เช่น น้ำมันดีเซลและก๊าสหุงต้ม และน้ำมันเบนซินเหลือใช้จนทำให้ประเทศต้องสูญเสียเงินตราต่างประเทศมากขึ้น

2.2 ปรับราคาน้ำมันเพื่อเป็นการส่งเสริมการประหยัด ทั้งนี้ถ้ามองในแง่ของนโยบายราคาที่จะก่อให้เกิดการประหยัดการใช้น้ำมันชนิดที่มีความจำเป็นทางเศรษฐกิจน้อย เช่น น้ำมันเบนซินนั้น จะเห็นได้ว่าผลของการประหยัดจากนโยบายนี้มีน้อยมาก ทั้งนี้เพราะผู้ใช้สามารถหันเหไปใช้เชื้อเพลิงที่ทดแทนกันได้ เช่น น้ำมันดีเซลและก๊าสหุงต้มทดแทน ถึงแม้จะทำให้มีการประหยัดการใช้น้ำมันเบนซิน ก็มีการใช้น้อยลงแต่ตามองในแง่ของส่วนรวมแล้วจะเห็นได้ว่าความต้องการรวมของน้ำมันก็ยังคงสูงอยู่ ทั้งนี้เพราะการใช้น้ำมันชนิดอื่นก็สูงขึ้นมากยิ่งขึ้น ดังนั้นเพื่อให้ราคาน้ำมันมีส่วนช่วยส่งเสริมการประหยัด โดยทุกครั้งที่ราคาน้ำมันในตลาดโลกสูงขึ้นและมีผลทำให้ต้นทุนน้ำมันภายในประเทศเพิ่มขึ้น การปรับราคาน้ำมันภายในประเทศให้สูงขึ้นด้วยจึงจำเป็นเพื่อให้

ราคาน้ำมันแสดงถึงความเป็นทรัพยากรที่ภาคเอกชนจะเป็นหนทางทำให้การใช้น้ำมันเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพและส่งเสริมการประหยัด ในทางกลับกัน เมื่อราคาน้ำมันนำเข้าลดลงราคาขายปลีกของลดลงด้วย

2.3 ในการปรับราคาน้ำมันแต่ละครั้ง ให้ลดความแตกต่างระหว่างราคาในแต่ละชนิดให้น้อยลง โดยให้มีการเปลี่ยนแปลงและปรับโครงสร้างราคาน้ำมันให้สอดคล้องกับระยะยาว โดยการศึกษาระยะถึงต้นทุนการผลิตอุตสาหกรรมผลกระทบของการขึ้นราคาและโครงสร้างภาษีน้ำมัน เป็นต้น

2.4 กำหนดราคาพลังงานที่จะส่งเข้ามาใช้ทดแทนน้ำมันเชื้อเพลิง โดยคำนึงถึงราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่พลังงานนี้จะนำมาใช้ทดแทน รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเปลี่ยนแปลงการใช้ และความสวยงามในการทดแทนของพลังงานนั้น ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานทดแทนและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานนั้น ๆ

3. นโยบายการสนับสนุนจัดหาพลังงานทดแทนน้ำมัน เพื่อลดการนำเข้าจากต่างประเทศ จึงมีนโยบายที่จะสนับสนุนแหล่งทรัพยากรพลังงานในประเทศอื่นมาใช้ทดแทนน้ำมัน แหล่งพลังงานในประเทศโดยที่สำคัญ ๆ ซึ่งจะสนับสนุนมาใช้เป็นพลังงานทดแทนน้ำมันเชื้อเพลิง ได้แก่ ก๊าซธรรมชาติ สลึงน้ำ ถ่านหิน ลิกไนต์ ฯลฯ ซึ่งตามแผนพัฒนาพลังงานทดแทนน้ำมัน หากว่าจะสามารถจัดหาพลังงานตั้ง 3 ชนิดมาทดแทนการใช้ในบ้านได้ทั้งหมดประมาณร้อยละ 34 ของความต้องการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงทั้งหมดในปีพ.ศ. 2529 นอกจากนี้ยังมีพลังงานชนิดอื่น ๆ ซึ่งคาดว่าจะมีการพัฒนาขึ้นมาใช้ทดแทนน้ำมันตามแผนได้อีก คือ พลังน้ำและถ่านไม้ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังลม พลังน้ำร้อน อีทิลกอฮอล์ พลังงานความร้อนชีวภาพ พลังงานความร้อนใต้พิภพ (Geothermal) ซึ่งแม้ว่าจะพลังงานดังกล่าวจะไม่สามารถทดแทนน้ำมันได้เป็นปริมาณมากนัก แต่ก็จะทำให้เกิดการขยายตลาดพลังงานในหลาย ๆ ท้องที่จะบรรลุเป้าหมายได้

4. นโยบายการเพิ่มปริมาณสำรองน้ำมัน เพื่อความมั่นคงทางน้ำมันพลังงานและทางด้านการเศรษฐกิจ ดังได้กล่าวไว้ในปัญหาของการสำรองน้ำมันในตอนต้น

5. นโยบายเพิ่มกำลังกักเก็บน้ำมันภายในประเทศ จากการพิจารณาถึงความต้องการใช้น้ำมันของประเทศไทยในอนาคตหลังจากมีพลังงานทดแทนและมาตรการ

ประหยัค ึ่งยังคงมีลักษณะความก้องการใจน้ำมันเกือบทุกชนิดเพิ่มขึ้น นอกจากน้ำมัน เตาซึ่งมีความต้องการลดลง เห็นว่า เป็นความจำเป็นประการหนึ่งที่จะต้องเพิ่มกำลัง กัดน้ำมันภายในประเทศ ทั้งนี้ เพื่อความมั่นคงทางด้านพลังงานและเศรษฐกิจของ ประเทศ เพราะหัวใจบังคับให้นำเข้าน้ำมันสำเร็จรูปเพื่อสนองความต้องการของ ประเทศในปริมาณที่มาก และในวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 สอนำเข้าเพิ่มขึ้นอีก ดังนั้นเพื่อการจัดหาน้ำมันสำเร็จรูปให้พอเพียงต่อความต้องการ ในอนาคต จึงได้กำหนดให้มีนโยบายเพิ่มกำลังผลิตของโรงกลั่นในปีพ.ศ. 2529 ไว้ ประมาณ 248,000 บาร์เรลต่อวันปฏิทิน เพื่อสามารถสนองความต้องการน้ำมันสำเร็จ รูปของประเทศหลังจากปีพลังงานทดแทนและมาตรการประหยัดพลังงานได้จนถึงปีพ.ศ. 2534

ดังนั้น เนื่องจากข้างต้นเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ประเทศไทยจึงได้ ตามแนวทางที่จะเป็นหลักการในความมั่นคงด้านน้ำมัน และความร่วมมือเรื่องพลังงาน ภายใต้อาเซียนก็เป็นแนวทางหนึ่งจึงเกิดแนวความคิด เสนอให้มีการสำรวจพลังงานขึ้น ในขอบเขตของความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียน ดังเช่น ในกรณีของไทยนี้ คณะ รัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2522 ให้ความเห็นชอบให้คณะผู้แทนไทย ในการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน ครั้งที่ 8 เสนอเรื่องให้อาเซียนรับหลักการ ในการเจรจาทำความตกลงระหว่างสมาชิกอาเซียนให้มีการสำรวจน้ำมันขึ้นโดยเร็ว และต่อมา คณะรัฐมนตรีก็ได้พิจารณาให้กระทรวงการต่างประเทศและส่วนราชการอื่น ที่เกี่ยวข้องกับการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน ได้แก่ กระทรวงการคลัง กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการตาม มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2523 ที่ให้ส่วนราชการดังกล่าวช่วยกัน ดำเนินการ เร่งรัดประเทศอาเซียนให้มีการสำรวจเพื่อความมั่นคงด้านพลังงาน และต่อ มาเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2524 ก็ได้เร่งรัดให้มีการสำรวจพลังงานโดยเร็วที่สุด โดยสรุปแล้วในความเห็นของประเทศไทย ในเมื่อประเทศไทยได้ลงนามในความตกลง ว่าด้วยการสำรวจเพื่อความมั่นคงในด้านอาหารของอาเซียนตามเจตนารมณ์ของปฏิญญา ว่าด้วยความสามัคคีแห่งอาเซียนแล้ว และเพื่อเป็นการสนองตอบนโยบายของรัฐบาล

ในด้าน การสำรองพลังงาน และเพื่อเป็นไปตามเจตนารมณ์พื้นฐานของสมาคมอาเซียน ที่ได้มีการตกลงกันไว้ในการประชุมหัวหน้ารัฐบาลอาเซียนครั้งที่ 1 ณ บาหลี ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2519 ซึ่งที่ประชุมได้ตกลงวางแนว ทางความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน โดยเน้นในปฏิญญา สมานฉันท์ ถึงความจำเป็นที่สมาชิกอาเซียนจะให้ความช่วยเหลือแก่กันในการแย่ง สรรโภคภัณฑ์ขั้นปฐม โดยเฉพาะอาหารและพลังงาน ในกรณีที่เกิดภาวะการขาดแคลน ขึ้นในประเทศสมาชิก และได้มีการย้ำในหลักการดังกล่าวอีกครั้งหนึ่งในการประชุม หัวหน้ารัฐบาลอาเซียน ครั้งที่ 2 ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย เมื่อเดือน สิงหาคม พ.ศ.2520 คือให้ความเห็นชอบร่วมกันในการกำหนดให้ข้าวและน้ำมันเป็น โภกภัณฑ์ขั้นปฐม 2 ชนิดแรก ที่อาเซียนควรให้ความสำคัญในแง่การสนองความคอง การเป็นอันดับแรก และการจัดตั้ง รวมทั้งยังให้ความเห็นชอบต่อหลักการแบ่งปันน้ำมัน ในยามฉุกเฉินด้วย³

ดังนั้น ในด้านความร่วมมือเรื่องพลังงาน ได้เห็นน้ำมันเป็นหลัก และฝ่าย ไทยก็ได้พยายามผลักดันเรื่องการจัดตั้งกองทุนสำรองน้ำมันตามแนวทางของกองทุน สำรองข้าวเข้าไปในการประชุมอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ เช่น⁴

1. การประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนว่าด้วยเรื่องพลังงาน (AEM on Energy)

การจัดการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนว่าด้วยเรื่องพลังงาน (AEM on Energy) นี้เป็นผลมาจากการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนครั้งที่ 8 และ 9 ที่ผู้แทนไทยพยายามผลักดันให้มีขึ้น เพื่อพิจารณาทบทวนเรื่อง

- หลักการแบ่งปันน้ำมันในยามฉุกเฉิน (ASEAN Emergency Sharing Scheme)
- การสำรองน้ำมันเพื่อความมั่นคง (Petroleum Security Reserve)

ซึ่งแผนทั้งสองนี้ยังไม่ได้รับการพิจารณาอย่างจริงจังเลยในเวลาที่ได้มีการจัดตั้งกองทุน

³ หลักการแบ่งปันน้ำมันในยามฉุกเฉินโดยละเอียดในภาคผนวก

⁴ เอกสารสำนักงานอาเซียนแห่งประเทศไทย กระทรวงการต่างประเทศ

สำรวจข่าวตามข้อตกลงเรื่องการสำรวจเพื่อความมั่นคงด้านอาหารของอาเซียนแล้ว

1. การประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนว่าด้วยเรื่องพลังงานครั้งที่ 1 ที่มาหลี 29 - 30 กันยายน พ.ศ.2523 ฝ่ายไทยได้เสนอให้ที่ประชุมพิจารณาเรื่องนี้อีกครั้งหนึ่งโดยเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาเรื่องจุดที่จะขอความช่วยเหลือ (trigger level) ของการที่จะใช้ตามหลักการแบ่งปันน้ำมันในยามฉุกเฉินเพื่อให้หลักการนี้มีผลบังคับใช้ได้ โดยเสนอจุดที่จะขอความช่วยเหลือนี้จาก \pm - 20% เป็น \pm - 10% ของปริมาณน้ำมันในประเทศสมาชิก โดยฝ่ายไทยเสนอให้ลดจุดที่จะขอความช่วยเหลือ เพื่อเป็นการผ่อนปรนให้ทางอินโดนีเซีย และมาเลเซีย ซึ่งเป็นประเทศผู้ผลิตน้ำมันขอมตกลง เพื่อให้หลักการนี้ใช้ได้เร็วขึ้น แต่ที่ประชุมบายเบี่ยงให้มีการพิจารณาต่อไปอีก และขอให้สมาชิกอาเซียนให้ความช่วยเหลือในลักษณะ 2 ฝ่ายไปก่อน และในเรื่องการแก้ไขปัญหาพลังงานนั้นที่ประชุมเห็นว่า รัฐบาลของแต่ละประเทศควรจะสนับสนุนให้มีการร่วมกันพัฒนาแหล่งพลังงานอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้มีการนำมาใช้ประโยชน์ เช่น ถ่านหิน เป็นต้น ในการประชุมครั้งนี้ยูแทนอินโดนีเซียซึ่งเป็นผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่ของอาเซียนถึงกับกล่าวในทำนองที่ให้เลิกลุ่มความคิดนี้เสีย เพราะไม่มีทางจะเป็นไปได้

2. การประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนว่าด้วยเรื่องพลังงาน ครั้งที่ 2 ที่กัวดาลูเปร์ 27 เมษายน พ.ศ.2524 ไม่ได้มีการกล่าวถึงเรื่องนี้อีก แต่มีการพิจารณาเรื่องความร่วมมือด้านพลังงานอื่น ๆ คือ มีการพิจารณาเรื่องการจัดตั้งศูนย์ถ่านหิน

3. การประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนว่าด้วยเรื่องพลังงาน ครั้งที่ 3 ไม่ได้มีการกล่าวถึง

จากการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนว่าด้วยเรื่องพลังงานถึง 3 ครั้ง ไม่ได้บรรลุเป้าหมายของฝ่ายไทย เนื่องจากไม่ประสบผลในทางสร้างสรรค์ในการที่จะทำให้แผนแบ่งปันน้ำมันในยามฉุกเฉินมีผลบังคับใช้รวมทั้งแผนการสำรวจน้ำมันในยามฉุกเฉินด้วยในระยะแรกที่กำหนดแผนนี้ขึ้นมาผู้แทนสิงคโปร์กับฟิลิปปินส์สนับสนุนข้อเรียกร้องของฝ่ายไทย แต่ต่อมาเมื่อฟิลิปปินส์ได้ขุดพบน้ำมันของหนได้จำนวนหนึ่ง และมีการเซ็นสัญญาซื้อขายน้ำมันระยะยาวในลักษณะ 2 ฝ่ายกับอินโดนีเซียด้วย ฟิลิปปินส์จึงมีเสียงอ่อนลงใน

เรื่องการสำรวจน้ำมัน ลิงคโปร์ เลงก์มาโย โกลด์ฟิลด์ เรื่องนี้ยังเพิ่มเติมที่นัก
ความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่า การศึกษานี้จะขยายลักษณะ 2 ฝ่าย เพาะสมแล้ว

(2) การประชุมคณะมนตรีอาเซียนว่าด้วยปิโตรเลียม (ASCOPE)

- การประชุมคณะมนตรีอาเซียนว่าด้วยปิโตรเลียมครั้งที่ 6 ที่ยอร์ก-

จาการ์ตา 27 - 31 ตุลาคม 2523⁵

ฝ่ายไทยเสนอโครงการจัดตั้งการสำรองปิโตรเลียม (Petroleum
Security Reserve) ตามแนวทางการสำรวจอาหาร แก่ฝ่ายอินโดนีเซีย
ซึ่งความเห็นว่าการสำรวจน้ำมันไม่ได้จัดตั้งขึ้นได้ง่าย ๆ เหมือนแบบโครงการ
สำรองอาหารของอาเซียน เพราะมีปัจจัยอื่นหลายประการ คือ ฝ่ายอินโดนีเซีย
เห็นว่า

1. การปีความตกลงสำรองน้ำมันย่อมเป็นการสร้าง ฐานะแก่อินโดนีเซีย
ซึ่งเป็นศูนย์กลางน้ำมัน เป็นฐานะผูกพันที่เป็นการะตั้งในแง่การผลิต การเก็บรักษา การ
เบิกจ่ายที่ซับซ้อนยุ่งยาก รวมทั้งต้องคอยกังวลที่จะคงปฏิบัติตามข้อตกลงนั้นอยู่เรื่อย ๆ
โดยเฉพาะกับไทย ซึ่งมีแนวโน้มขาดแคลนน้ำมันอยู่เป็นประจำ

2. การมีความตกลงในเรื่องการสำรองน้ำมันจะลดทอนอำนาจสำรอง
ของอินโดนีเซีย ที่อาจใช้น้ำมันเป็นเครื่องมือในการติดต่อกับเศรษฐกิจกับประเทศ
อาเซียนด้วยกัน และรวมทั้งประเทศอื่น ๆ ด้วย

3. อินโดนีเซีย อาจขึ้นช่วยเหลือไทยในเรื่องน้ำมันมากกว่าตั้งใจจะ
แก้ปัญหาลิงคโปร์และสิริปิตินต์ การศึกษานี้ 2 ฝ่าย เป็นที่สะดวกใจแก่อินโดนีเซียมากกว่า

- การประชุมคณะมนตรีอาเซียนว่าด้วยปิโตรเลียมครั้งที่ 14 ที่

จาการ์ตา 3- 4 มิถุนายน 2525⁶

⁵ เอกสารสำนักงานอาเซียนแห่งประเทศไทย กระทรวงการต่างประเทศ
สมุทโฆษกานน พ.ศ. 2523

⁶ เอกสารสำนักงานอาเซียนแห่งประเทศไทย กระทรวงการต่างประเทศ
กรกฎาคม พ.ศ. 2525

มีการพิจารณาข้อเสนอของฝ่ายไทยเรื่องให้พิจารณาจัดตั้งกองทุนสำรอง
ปิโตรเลียม (Petroleum Security Reserve) ขึ้นตามแนวทางของกองทุนสำรอง
ข้าว โดยที่ประชุมมีมติเห็นด้วยโดยให้ดำเนินการของการแย่งปันน้ำมันในยามฉุกเฉินมา
ใช้ด้วย คือให้ดำเนินการให้ช่วยซื้อน้ำมันจากประเทศอาเซียนผู้ผลิตในกรณีที่ที่เกิดภาวะน้ำมัน
ขึ้นราคาด้วย

- ในที่สุดในการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนว่าด้วยเรื่องพลังงาน
ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 16 - 19 มกราคม 2526⁷ ที่ประชุมจึงได้มีมติเห็นชอบเรื่องระบบ
แย่งปันน้ำมันในยามฉุกเฉินของอาเซียน โดยมีการผนวกระบบเพิ่มเติม คือการช่วยเหลือ
ประเทศผู้ผลิตน้ำมัน กรณีน้ำมันขึ้นราคาเข้าไปด้วย โดยในครั้งแรกฝ่ายไทยพยายามจะ
ให้การสำรองน้ำมันออกนอกในแนวทางการสำรองข้าว ผ่านบริษัทน้ำมันแห่งชาติ (National
oil Company) ใน ASCOPE ของสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ คิดว่าเป็นการเพิ่มการระ
มัดจึงขอคำอธิบายหลักการที่ว่าให้สมาชิกอาเซียนช่วยเหลือกันในเรื่องน้ำมัน กรณีที่
เกิดภาวะฉุกเฉินขึ้น

2. ผลสำเร็จของความร่วมมือเรื่องการสำรองอาหารและพลังงานเพื่อความมั่นคงทาง เศรษฐกิจของอาเซียน

เรื่องที่จะต้องพิจารณา คือ

1. เรื่องการสำรองอาหารและพลังงานก่อให้เกิดผลดีอย่างไรใน
ระหว่างอาเซียน เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันหรือไม่
2. วัตถุประสงค์ที่วางที่ตั้งไว้
3. บทกษัตริย์ประเทศที่เสนอให้ฝ่ายไทยพยายามในทุกโอกาสที่จะผลักดัน
ให้มีการสำรองอาหารและพลังงานควบคู่ไปกับการสำรองอาหารนั้น จนกระทั่งได้มีการตกลง
เรื่องการแย่งปันน้ำมันในยามฉุกเฉินขึ้นในปัจจุบันนี้ บทกษัตริย์ประเทศดังกล่าวสอดคล้อง
กับสถานการณ์ทั้งปัจจุบันและอนาคตหรือไม่ และเป็นประโยชน์หรือไม่โดยมากน้อยเพียงไร

⁷จากการแต่งาน ผ.ศ. สมบุญ อันทระประสาธ เชาวนุกการรัฐมนตรี
รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี นายสุธี มุขารักษ์คณะ ผ.ศ. สมบุญ เป็นอนุกรรมการ
และเลขาธิการในคณะกรรมการพิจารณาวางแผนการจัดหา กำหนดราคา และการ
ชดเชยราคาน้ำมันเชื้อเพลิง เมื่อวันที่ 2 มกราคม 2525

ผลของการสำรวจอาหารและพลังงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย

การสำรวจอาหาร

ได้มีผู้เชี่ยวชาญให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผลดี ผลเสียในการเข้าร่วมโครงการสำรวจชาวอเมริกันไว้ดังนี้

ผลดี

1. แสดงออกถึงความร่วมมือกันดีในระหว่างประเทศชาติอาเซียนด้วยกัน อันอาจจะนำไปสู่ความร่วมมือทางด้านอื่นมากขึ้น เช่น ด้านพลังงาน
2. ทำให้สมาคมอาเซียนเป็นปึกแผ่น และได้รับความนิยมนจากประเทศต่าง ๆ มากขึ้น เพราะการสำรวจอาหารของอาเซียนถือว่าเป็นครั้งแรกในโลก เป็นที่กล่าวขวัญกันทั้งในวงการระหว่างประเทศและของสมัคร
3. ก่อให้เกิดความมั่นคงทางด้านอาหารขึ้นในกลุ่มอาเซียน
4. เป็นตัวอย่างที่ประเทศอื่น ๆ เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการสำรวจอาหารในระดับภูมิภาค ซึ่งจะนำไปสู่ความมั่นคงด้านอาหารของโลกได้ในที่สุด
5. ทำให้ปริมาณความต้องการข้าวในภาคโลกนี้มากขึ้น เพราะประเทศที่เข้าร่วมในการสำรวจอาหารของอาเซียนอาจจำเป็นต้องซื้อข้าวเข้าประเทศไปเก็บสำรองไว้มากกว่าปกติ เมื่อปริมาณความต้องการมีมากขึ้น ย่อมมีผลต่อระดับราคาข้าวที่สูงขึ้นด้วย
6. เป็นการจัดตั้งระบบข้อมูลทางด้านอาหารและการเตือนภัยล่วงหน้า (Food Information and Early Warning System) ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์

ธีรวัชร ชาญชัย สำนักรงานคณะกรรมการสำรวจอาหารแห่งชาติ
อาเซียน กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ 11 มีนาคม 2525

ในแง่ความมั่นคงแล้วสำหรับประเทศไทยในฐานะประเทศผู้ส่งออกอาหารออกสามารถได้ประโยชน์จากข้อมูลต่าง ๆ ที่ประเทศอื่นส่งมาให้ เพื่อประกอบการวางแผนและดำเนินนโยบายด้านการส่งออกได้เป็นอย่างดี

7. อาเซียนเป็นตลาดข้าวที่สำคัญของไทย การร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในเรื่องนี้ทำให้เป็นผลดีต่อการค้าขายซึ่งกันและกันมากขึ้น

ผลเสีย

ผลเสียของการสำรวจอาหารเฝ้าความมั่นคงทางอาหารของอาเซียนเมื่อพิจารณาจากข้อตกลงและเงื่อนไขที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ไทยน่าจะมีหรืออย่างน้อยก็กล่าวคือ

- ประเทศไทยไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายเงินแม้แต่อย่างใด เพราะปกติถึงแม้จะไม่ปีข้อตกลงประเทศไทยก็ต้องมีการสำรวจข้าวอยู่แล้ว การเข้าร่วมกองทุนก็เป็น การแสดงไมตรีจิตกับประเทศอาเซียนที่เป็นลูกค้าข้าวของไทย ถึงแม้จะเห็นได้ว่า ในการกำหนดปริมาณข้าวเหลือสำหรับส่งออกนั้นได้หักจำนวนสำหรับใช้ในประเทศไว้จำนวนหนึ่ง ซึ่งสามารถใช้บริโภคได้นาน 1 เดือน (ดูตารางประกอบหน้าต่อไป) นอกเหนือจากจำนวนความต้องการบริโภคปกติและรายการอื่น ๆ ที่จำเป็นจากผลผลิตที่ได้รับในแต่ละปี และในทางปฏิบัติประเทศไทยก็มีการสำรวจข้าวในรูปต่าง ๆ อยู่แล้ว ทั้งในฝ่ายเอกชนและรัฐบาล เช่น ผู้ส่งออกข้าวจะมีข้าวอยู่ในสต็อกเพื่อการส่งออกรวมกันอยู่ตลอดเวลา 200,000 - 500,000 ตัน ไม่รวมถึงองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรและชุมนุมสหกรณ์ซึ่งมีข้าวเปลือกจากชาวนาไปแล้วจะมีเป็นจำนวนไม่น้อย นอกจากนี้ที่สำคัญก็คือ การดำเนินการของคณะกรรมการสำรวจข้าวภายใต้การบริหารของกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ มีวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งคือเพื่อสำรวจข้าวไว้สำหรับการบริโภคภายในประเทศให้เพียงพอต่อความต้องการและอยู่ในระดับราคาที่เหมาะสม ดังเช่นในปี 2524 คณะกรรมการสำรวจข้าวได้ทำการซื้อข้าวชนิดต่าง ๆ ไร่รวมทั้งสิ้น 2.9 แสนตัน โดยมีข้าวอยู่ในสต็อกตลอดเวลาประมาณ 50,000 - 120,000 ตัน นอกจากนี้โอกาสที่อาจจะปล่อยราคาสำรวจเมล็ดข้าวของอาเซียนออกไปมีน้อยมาก เพราะจะทำได้ในกรณีเกิดภัยพิบัติ ไม่สามารถจัดหาข้าวได้ตามวิธีทางการ

ถ้าปกติ ึ่งในความเป็นจริงแล้ว อุปทานข้าวในตลาดโลกที่อยู่ตลอดเวลา และถึงแม้ จะมีการผลิตข้าวสำรองฉุกเฉินออกไปก็ไม่ได้เป็นการให้เปล่า แต่ไร้ราคาของตลาด โลกเป็นเกณฑ์ในการกำหนดราคา (ตามปกติไทยขายข้าวให้ประเทศอาเซียนในราคา ต่ำกว่าขนาดโลก 5 - 7%)⁹ และหากจะถ่วงเพิ่มปริมาณข้าวสำรองฉุกเฉินนั้นก็คงไม่ เป็นการเพิ่มขึ้นเพราะไม่ได้เสียประโยชน์มากมาย นอกจากยังอาจใช้เป็นข้ออ้างใน เรื่องส่งงานหกไปด้วย

- ปริมาณข้าวสำรองที่ประเทศไทยรับผิดชอบอยู่ในปัจจุบันเพียง 15,000 ตัน ซึ่งน้อยมากเมื่อเทียบกับปริมาณข้าวส่งออกในแต่ละปี จึงสามารถกล่าวได้ว่า เรื่องการ สำรองข้าวของอาเซียนไม่ได้ส่งผลกระทบต่อปริมาณความกว้างการ การ บริโภคภายในและปริมาณการนำเข้าหรือส่งออกแต่อย่างใด¹⁰ เพราะในเบื้องต้นนี้ ึ่ง คนไทยจะบริโภคข้าวประมาณ 700,000 ตันต่อเดือน และปริมาณข้าวสำรองของไทย เฉลี่ยหนึ่งประมาณ 150,000 ตัน ปริมาณข้าวสำรองของอาเซียนในส่วนที่ไทยรับผิดชอบ คือ 15,000 ตัน ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยมาก

ตารางประมาณการปริมาณข้าวคงเหลือสำหรับการส่งออกของไทย (ปี 2525)

อุปทาน	ขาวเปลือก	หน่วย : ล้านตัน	
		ขาวสาร	ขาวสาร
- ผลผลิตข้าวนา ปี 2524/2525	15.758	10.400	
- ผลผลิตข้าวนาปรัง 2525	2.000	1.320	
- ข้าวเหลือขายปี	<u>1.504</u>	<u>0.993</u>	
รวม	<u>19,262</u>	<u>12.713</u>	

⁹ เอกสารสำนักงานอาเซียนแห่งประเทศไทย กระทรวงการต่างประเทศ เมษายน 2525

¹⁰ จากการเว้าแวม พ.ศ.สุรยุทธ จุฑานนท์ ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการนโยบายข้าว สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี วันที่ 2 พฤศจิกายน 2525

อุปสงค์

- บริโภคภายในประเทศ	10.927	7.212
- ส่งออก	0.652	0.430
- ใช้นอกกิจการอื่น ๆ	1.300	0.858
- สรรองไว้ไว้ภายในประเทศ	<u>1.073</u>	<u>0.708</u>
รวม	<u>13.952</u>	<u>9.208</u>
- เหลือสำหรับส่งออก	<u>5.310</u>	<u>3.505</u>

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- ทางข้อถกเถียงเกี่ยวกับการสำรองอาหารของอาเซียน ประเทศที่ขอรับข้าวจากประเทศอื่นในกรณีฉุกเฉินจะกังวลว่าราคาข้าวด้วย ตามเงื่อนไขที่แต่ละประเทศจะตกลงกัน สำหรับประเทศไทยถือตามราคาประกาศของสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย โดยจะลดหย่อนให้ในฐานะประเทศอาเซียน วันที่เคยปฏิบัติด้วยแล้ว จึงจะเห็นได้ว่า แท้จริงไม่แตกต่างกันกับการซื้อขายปกติ เพียงแต่ว่าจะต้องส่งข้าวไปผลิตทันที ส่วนการสำรองเงินตราต่างประเทศจึงเท่านั้น

โดยสรุปที่ส่วนใหญ่เห็นว่า การสำรองอาหารของอาเซียนจะเป็นผลดีมากกว่าผลเสีย การได้เปรียบหรือเสียเปรียบขึ้นอยู่กับเงื่อนไขการปฏิบัติในรายละเอียดมากกว่า

การสำรองเงินตรา

หลังจากเกิดวิกฤตการณ์น้ำมันขึ้นเมื่อปลายปี 2516 เป็นอันขาด ประเทศต่าง ๆ ได้เริ่มหันมาสนใจในการสำรองน้ำมันสูงขึ้น เพราะสถานการณ์ได้แสดงให้เห็นว่าการขาดแคลนน้ำมันอาจเกิดขึ้นได้ทุกขณะจากสาเหตุต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ สำหรับไทยปรากฏว่าอัตราการสำรองน้ำมันของไทยต่ำมาก ที่หากกล่าวมาจากการสำรองน้ำมันเรื่องเสียงที่ได้กล่าวมาแล้ว ในระบอบรัฐประหารเมื่อ พ.ศ. 2521 จะสามารถคำนวณได้ว่า ถ้าหากเกิดการขาดแคลนน้ำมัน ประเทศไทยจะมีน้ำมันเพียงพอ

ใช้ไปได้อีกเพียงประมาณ 36 วัน คือเป็นน้ำมันดิบประมาณ 17 วัน และน้ำมันสำเร็จรูปประมาณ 19 วัน ซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น เช่น ประเทศอังกฤษ มีสำรองไว้ 89 วัน ประเทศญี่ปุ่นมีสำรองไว้ 90.6 วัน อิตาลีมีสำรอง 113 วัน เป็นต้น การที่อัตราสำรองน้ำมันของไทยต่ำมากทำให้เกิดปัญหาคือ ¹¹

1. ปัญหาของการขาดแคลนน้ำมัน การขนส่งน้ำมันดิบจากกลุ่มประเทศโอเปก คือ ซาอุดีอาระเบีย ซึ่งเป็นผู้ขายจะถึงเมืองไทยใช้เวลาประมาณ 15 วัน ดังนั้น หากเกิดการขาดแคลนน้ำมันจะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นรวดเร็วและรุนแรง และสถานการณ์น้ำมันของประเทศจะอยู่ในสภาวะล้นแถมและวิกฤติมาก และหากการขนส่งเกิดล่าช้าก็จะเป็นการเสียหายมากวันอีก

2. อัตราการสำรองน้ำมันที่น้อยมากทำให้อำนาจการต่อรองระหว่างรัฐบาลกับบริษัทน้ำมันเอกชนมีน้อยมาก

3. การที่ประเทศไทยจำเป็นต้องซื้อน้ำมันสำเร็จรูปในปริมาณที่มากขึ้นเรื่อย ๆ นี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้รัฐบาลต้องคงอยู่ในภาวะจำยอมที่จะต้องปรับราคาน้ำมันในประเทศให้สูงขึ้นหรือลดลงตามหลังจากที่กลุ่มประเทศโอเปกประกาศขึ้นหรือลดราคาน้ำมัน

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า น้ำมันเป็นพลังงานที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น สถานการณ์น้ำมันจึงต้องส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของไทยอย่างมาก และถึงแม้ว่า ประเทศผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่ คือ ซินโคปีเยียจะเป็นสมาชิกอาเซียน แต่ก็มีการค้าขายน้ำมันกับกลุ่มอาเซียนน้อยมาก เพราะเนื่องจากซินโคปีเยียได้ทำการซื้อขายน้ำมันระยะยาวกับประเทศอื่น ๆ อยู่แล้วคือประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา ดังนั้น ในขณะนี้ประเทศไทยประสบกับภาวะการขาดแคลนน้ำมันในช่วงปี ค.ศ. 2522 - 2523

¹¹ สมเวสิน จันทน์เรืองใหญ่, รัตนา สายกสิศ, กัญจนา บุญยเกียรติ, วินคารัตน์ แซ่พยั, วราภรณ์ มีสุวรรณดี, ธีรมาณะ ศาสตัญญู "วิวัฒนาการน้ำมัน พหุทางหลุคชั่น" บริษัทพิทักษ์ประชา จำกัด กรุงเทพฯ กุมภาพันธ์ 2524 หน้า 188, 189, 190 190, 201

และหลักการทำงานของน้ำดื่มที่มีคลอรีนอยู่ในระยะเวลาที่สั้น ปริมาณที่จับโคปี่เพียงครั้งเดียว
 อยู่จึงมีจำนวนไม่มากนักที่ระเหยออกมาได้ โดยสีโคลี่ในน้ำดื่มมี 40,000 ลิ้น
 เป็นการขายในระยะเวลา เพราะเป็นน้ำที่จากที่กักตั้งน้ำดื่มของสีโคลี่เป็นเยื่อเปลือกชั้น
 จะให้เฟลอร์ ซึ่งคล้ายกับ เตามาก¹² แต่มีน้ำดื่มที่แรงสีข้างวัน¹³ ซึ่งโดยทั่วไปก็ควาก
 ึ่งในปริมาณมากและในราคาไม่แพงเท่าไรแล้ว จึงต้องทำสีโคลี่น้ำดื่มที่มีในระยะยาว
 ึ่งประเภทยาอุตสาหกรรม เป็นแบบ และเรื่องนี้ หากมีการทำน้ำดื่มที่แรงสีข้างวันมาโดย
 ณาเป็นเยื่อเปลือกในการจัดตั้งของระบบน้ำดื่มที่มีลักษณะเป็นเยื่อเปลือกแล้ว ึ่งเป็น
 ึ่งอย่างยาก นอกจากจะเป็นเหตุให้เรื่องของการทำอาหารและพลังงานควบคุมกันในเวลาเป็น
 ึ่งแล้ว ยังสร้างควาขุ่นขี้มูกของงานเกษตรอีกด้วย คือ การทำน้ำดื่มจะเป็นเหตุให้ระดับ
 ึ่งในกรณีที่น้ำดื่ม เกิดการอุดตันหรือการระเหยที่มากเกินไป การเยื่อเปลือกที่มีการใช้สำหรับ
 ึ่งตามเหตุนี้จึงมีและดีได้ ในที่นี้ถ้าเป็นเยื่อเปลือกโดยเวลาของน้ำดื่มแล้ว น้ำดื่มที่ผลิตควาขุ่น
 ึ่งตามค่าความขุ่นที่มี¹⁴ ฝ่ายโดยวิธีใดก็ตาม เมื่อน้ำดื่มมีลักษณะที่เป็นการทำน้ำดื่ม
 ึ่งนั้นมา

งานกับบริษัทของรัฐมนตรีที่น้ำดื่ม ฝ่ายโดยเวลาของน้ำดื่มที่มีการทำ
 ึ่งงานควบคุมไปกับการทำอาหารนั้น บริษัทของรัฐมนตรีดังกล่าว ตลอดจนกับ
 ึ่งสถานการณ์ปัจจุบันและในอนาคตที่น้ำดื่ม อย่างไรก็ตาม จะต้องมีพิจารณาไปถึงลักษณะของการ
 ึ่งการดำเนินการและพลังงานของบริษัทจากทางเกษตรที่ในระยะเวลาดังกล่าว เป็น
 ึ่งการที่ผู้จำหน่ายน้ำดื่มที่ได้ถึงน้ำดื่มเอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹² ปริมาณจลนพลายเลขุ มีที่ 4 นมีที่ 11 ส.ท. 2522

¹³ วาถการ น้ำดื่ม ร.อ. สุรอุทว จุฬาลงกรณ์ วันที่ 2 พฤษภาคม 2525

¹⁴ วาถการ น้ำดื่ม สุรอุทว จุฬาลงกรณ์ วันที่ 2 พฤษภาคม 2525

ในขณะนั้นกรรมการพิจารณาแผนการจัดทำ ถ้าสมมติว่า และลดความยากลำบาก
 ึ่งเนื่องถึงวงจรรวมการ โดยนายปี ึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านนี้ ฝ่ายเกษตร ึ่งงาน
 ึ่งกองควบคุมและส่งเสริมพลังงาน สำนักงานพลังงานแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์
 ึ่งเทคโนโลยี และการพลังงาน วันที่ 3 พฤษภาคม 2525

สมมติฐาน "ความร่วมมือทางเศรษฐกิจของกาเบียในเรื่องการช่วยเหลือ
เกิดอุตสาหกรรมและพลังงาน กรณีความสำเร็จของโครงการสำรวจเพื่อความ
มั่นคงด้านอาหาร ซึ่งปีการจัดตั้งกองทุนสำรองข้าวในยามฉุกเฉิน จะเป็นแนวทางผลักดัน
กันในเวทีการสำรวจ เสงงานเพื่อความมั่นคงโดยการจัดตั้งกองทุนสำรองน้ำนั้นได้จาก
น้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับ

1. ลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่จะนำมาสำรอง รวมทั้งอุปสงค์และอุปทาน
ของผลิตภัณฑ์นั้นในตลาดโลก
2. อัตราเฉลี่ยของผลประโยชน์ที่ประเทศสมาชิกกาเบียจะได้รับอยู่
ในระบับเสมอภาคกันหรือไม่
3. บรรยากาทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในช่วงเวลาที่ทำการ
ศึกษา
4. บรรยากาเรื่องความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
สมาชิกกาเบีย"

1. ลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่จะนำมาสำรอง รวมทั้งอุปสงค์และอุปทานของผลิตภัณฑ์นั้น
ในตลาดโลก

ในกรณีที่แล้วได้ศึกษาถึงลักษณะของข้าวและน้ำนั้นจึงจัดเป็นสินค้าประเภท
โลกกันขึ้นเช่นกัน แต่ข้าวเป็นผลิตภัณฑ์ที่ปีการบริโภคจะขาดแทนได้ง่าย ส่วนน้ำนั้น
เป็นผลิตภัณฑ์ที่หายากถือว่าทดแทนไม่ได้มาขึ้นกับโลกไป ปรากฏกับน้ำนั้นเป็น
ผลิตภัณฑ์ขึ้นฐานที่ก่อให้เกิดการบริโภคและการพึ่งพาทางเศรษฐกิจแทบทุกพื้นที่นั้น น้ำนั้น
จึงมีความสำคัญอย่างมากต่อเศรษฐกิจทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น ในทาง
เศรษฐกิจระหว่างประเทศ ประเทศผู้ผลิตน้ำนั้นจึงมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจสูงกว่า
ประเทศผู้ส่งผลิตภัณฑ์เกษตรจำพวกอาหาร เบียดสินค้าออก

อุปสงค์และอุปทานของข้าวและน้ำนั้นในตลาดโลกก็กว้างกัน เพราะข้าว
เป็นผลิตภัณฑ์ที่สำคัญสำหรับภูมิภาคทวีปเอเชีย อุปสงค์ของข้าวจึงมีจำนวนมากซึ่งหรือหากจะเพิ่ม

ขึ้นก็เป็นจำนวนไม่มากนักตามความสามารถในการบริโภคข้าวของประชากร และ
 ในปีการผลิตใดประเทศผู้นำข้าวเข้าปีติน้ำอากาศผ่านพรมเขตเกษตรก็จะผลิต
 ได้มากขึ้นจากภาวะปกติ ประเทศนั้นก็จะลดการนำข้าวเข้าส่งในปริมาณค่อนข้างมาก
 (ดังเช่นฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย) อุปสงค์ของข้าวจึงถดถอยข้างจำกัด ขณะที่อุปทานมีมาก
 ขึ้น เช่น ประเทศไทย ภาวะการก้าวจะเกิดขึ้นที่มีการผลิตโดยปริมาณการผลิตข้าวของ
 โลกลดลงอันเนื่องมาจากดินน้ำอากาศ หรือการลดพื้นที่เพาะปลูกข้าวของประเทศผู้ผลิต
 บางประเทศ หรือเกิดภัยพิบัติ จนทำให้เกิดการขาดแคลนข้าวซึ่งเขตเกษตร ประเทศ
 เหล่านั้นจะส่งข้าวเข้าเพิ่มขึ้นเพื่อชดเชยจากการบริโภคของประเทศ ราคาข้าวของไทย
 ในตลาดโลกจะดีและจะส่งออกได้มาก แต่หากปีการผลิตใด ปริมาณการผลิตข้าวของ
 โลกเพิ่มจำนวนขึ้น ไม่มีปัญหาเรื่องดินน้ำอากาศ และมีการขยายพื้นที่เพาะปลูกข้าวของ
 โลก ราคาข้าวจะตกลงและจะขายข้าวได้น้อย เพราะประเทศผู้ผลิตข้าวจะลองแข่งขัน
 การส่งออกกันอย่างรุนแรง ดังเช่นในช่วงเวลานี้

สำหรับน้ำมันนั้น เป็นผลิตภัณฑ์ที่วางไว้ได้อย่างมากในการ ใช้นายางธรรมชาติ
 ของทุกประเทศ น้ำมันจึงมีอุปสงค์มากในขณะที่อุปทานปีก่อนข้างจำกัด ประเทศที่ไม่มี
 แหล่งน้ำมันเป็นของตนเองจึงมีความต้องการนำเข้าน้ำมันเป็นจำนวนมาก ในขณะที่
 ประเทศผู้ผลิตน้ำมันมีจำนวนน้อย (ดังตารางแสดงจำนวนประเทศที่ปลูกน้ำมันเป็น
 ของตนเองและปริมาณน้ำมันที่อยู่ในภาคผนวก) ดังเช่นกลุ่มประเทศโอเปก ซึ่งรวม
 ตัวถิ่นในกลุ่ม สังฆทางธรรมชาติเรื่องน้ำมัน และทำให้ไม่สามารถควบคุมปริมาณการผลิต
 น้ำมันของกลุ่มโดยการแบ่งสรรโควตาการผลิต และมีอิทธิพลสามารถกำหนดราคาขาย
 ในตลาดให้ขึ้นหรือลงได้ โดยเฉพาะในช่วงปี 2514 เป็นต้นมา จึงเป็นระยะเวลาที่
 น้ำมันกลายเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการผลิตของเกษตรกรรมระหว่างประเทศ ประเทศ
 ผู้ผลิตน้ำมันสามารถใช้น้ำมันเป็นวัตถุดิบของทางเกษตรกรรมระหว่างประเทศได้ สำหรับ
 อินโดนีเซีย ซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มประเทศโอเปก น้ำมันเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญที่สุด
 ของอินโดนีเซีย แต่อินโดนีเซียมีปริมาณการนำเข้าน้ำมันกับอาเริณานูโมในปริมาณที่เพราะ
 อินโดนีเซียมีลูกค้าประจำสำหรับน้ำมันกลุ่มข้าว สำหรับลาวเวียงด้วยเช่นกันในทางปฏิบัติ
 เท่าที่เลวมา อินโดนีเซียมีการค้าน้ำมันในลักษณะ 2 ฝ่ายมากกว่า (เช่น การค้าขาย

น้ำมันระหว่างวินโคปีเดียวกับ (วิดิบิซส์) และสำหรับประเทศไทย ขณะนี้อินโคปีเซียและ บาลเอเวีย ได้มีสัญญาซื้อขายน้ำมันในลักษณะ 2 ฝ่าย เพื่อช่วยเหลือประเทศไทยในการ แก้ไขปัญหาขาดแคลนเงินทั้งแก่ปี 2522 เป็นเกณฑ์ในปริมาณวันละ 20,000 บาร์เรล และ 10,000 บาร์เรล ตามลำดับ และโดยที่ในปัจจุบันนี้น้ำมันมีราคาตกลงเพราะการ แข่งขันการขุด ทำให้กลุ่มประเทศโอเปกประกาศลดราคาน้ำมัน และลดปริมาณการ ผลิต ทำให้ประเทศไทยผลิตน้ำมันในอาเซียนเกรงว่าจะเกิดปัญหาภาวะผันผวน จึงมอง อาเซียนเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาระหว่างน้ำมันอันกลางเพื่อช่วยเหลือเกี่ยวกับธุรกิจน้ำมันของตน ทั้งนี้เพราะผู้ส่งออกและอุปทานน้ำมันในขณะนี้เริ่มเปลี่ยนแปลงไป เอง

2. วัตถุประสงค์ของผลประโยชน์ที่ประเทศสมาชิกอาเซียนจะได้รับอยู่ในระดับแผนก ภาคกันหรือไม่

จากการที่กรมการโครงสร้างทางเศรษฐกิจของอาเซียนโดยสรุปในขั้นต้นแล้ว ได้กล่าวว่า ลักษณะทางเศรษฐกิจของอาเซียนที่มีการแข่งขันกันโดยธรรมชาติ กล่าวคือ แต่ละประเทศเป็นอิสระการเกษตรหรืออุตสาหกรรมที่ประกอบขึ้นด้วยคนใหญ่ สิ้นค้า ของอาเซียนจึงแข่งขันกันเองในตลาดโลก และเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ถึงแม้ว่าความ ปฏิเสธว่าด้วยความสัมพันธ์แห่งอาเซียน จะนำมาซึ่งความพยายามที่จะร่วมมือกัน ทางเศรษฐกิจมากขึ้น จนได้มีการ ขยายขอบเขตของความร่วมมือทางเศรษฐกิจไป อย่างกว้างขวางในขณะนี้ทุกด้านและนับเป็นความก้าวหน้าที่สำคัญทางเศรษฐกิจของ อาเซียนก็ตาม แต่ก็ยังมีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันของอาเซียนทำให้ความร่วมมือ ทางเศรษฐกิจของอาเซียนไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร จากการที่โครงสร้างทางเศรษฐกิจ ของอาเซียนเป็นเช่นนี้ยาวนานทำให้แต่ละชาติมองเห็นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของ ชาติตนในอาเซียนเป็นไปในการแสวงหาตลาดกำไรที่มากที่สุด โดยราหิลับจะมอง สูญเสียผลประโยชน์ของชาติตนในน้อยที่สุดเพื่อหวังคุ้มครองค่าในการ เติรร่วมในความ ร่วมมือต่าง ๆ ภายในอาเซียน

เนื่องจากผลประโยชน์เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการรวบรัดขึ้นได้ ชาตินาเวียนรวบรัดก็ในระบอบการจัดตั้งปี 2510 ก็เพราะปีผลประโยชน์ในขณะนั้นร่วมกันคือ เรื่องความมั่นคงในระบอบปฏิวัติ เพราะเป็นการรวบรัดในช่วงเวลาที่สถานการณ์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะมีผลกระทบระลอกที่สอง เสถียรภาพและความมั่นคงในระบอบปฏิวัติของชาติอาเวียน และต่อมาได้ระยะหนึ่ง ความรวบรัดของอาเวียนก็ได้ขยายขอบเขตออกไปอย่างกว้างขวาง ในเรื่องความรวบรัดทางเศรษฐกิจของอาเวียนได้ขยายความรวบรัดออกไปในเรื่องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน สำหรับเรื่องการค้าเสรีเพื่อความมั่นคงทางด้านอาหารและพลังงาน เมื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของอาเวียนนี้ เกี่ยวข้องกับเรื่องการค้าอาเวียนรวบรัดก็แบ่งปันทรัพยากรสำคัญที่แต่ละชาติมีอยู่มารวมกันจำนวนหนึ่ง เมื่อสำรองไว้ใช้ในยามฉุกเฉินหรือจำเป็น ดังนั้นการถอนผลประโยชน์ที่ชาตินาเวียนจะได้รับจากการรวบรัดครั้งนี้จึงขึ้นอยู่กับว่าผลประโยชน์ของชาติอาเวียนจะแบ่งปันออกไปโดยเปรียบเทียบด้วยอัตราเฉลี่ยของประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการรวบรัดนี้อยู่ในระดับใด เสมอภาคกันหรือไม่ หรือมีกว้างได้เปรียบ เสียเปรียบกันอย่างไร

การค้าข้าว

เรื่องของการค้าข้าวของอาเวียนคือการที่แต่ละประเทศสมาชิกจะส่งออกข้าวของตนไว้ในจำนวนหนึ่ง โดยเฉลี่ยารวมกันไว้บอกกองทุน โดยที่แต่ละประเทศได้รวมกันกำหนดว่าจำนวนข้าวที่นำมาส่งออกกับเอง ทั้งนี้ ประเทศไทยในฐานะที่เป็นผู้ผลิตและส่งออกข้าวมากที่สุดเป็นสมาชิกที่ส่งออกไว้ในกองทุนในจำนวนที่มากที่สุดคือ จำนวน 15,000 ตัน อินเดียปีละ 12,000 ตัน มาเลเซีย 6,000 ตัน ฟิลิปปินส์ 12,000 ตัน และสิงคโปร์จำนวน 5,000 ตัน

เงื่อนไขในการใช้ข้าวสำรอง มุ่งที่ความมั่นคงด้านอาหารของประเทศสมาชิกในกรณีที่เกิดภาวะฉุกเฉินอันเกิดจากเหตุสุทธวิสัยทางด้านน้ำอากาศหรือที่ขรุขระก่อกวน โดยคณะกรรมการรักษาระดับราคาไว้ก่อน ประเทศผู้เสียหาย

มีสิทธิจะร้องขอให้จัดส่งข้าวสารวงฉุกเฉินให้โดยทันที เพื่อให้ปีการระบายนข้าวสารวง
ที่ต้องการอย่างฉับพลันและรวดเร็ว โดยตัดการเจรจาเรื่องค่าใช้จ่ายไว้ภายหลัง

ภาวะฉุกเฉิน ภาวะที่ระบุไว้ในข้อตกลงนี้หมายถึงการที่ประเทศสมาชิก
อาเซียนได้รับความเสียหายอย่างใหญ่หลวงจากภัยไม่มีขรรธนาถิติที่ไม่ได้คาดคิด หรือ
ภาวะการร่ำรวยแรงที่เกิดขึ้นจากมนุษย์ซึ่งไม่สามารถระบรเทาได้หมดไปได้ด้วยปริมาณ
สำรองอาหารแห่งชาติ และไม่สามารถที่จะจัดหาปริมาณอาหารที่ต้องการนี้มาได้จาก
การค้าโดยปกติ

นอกจากนี้แล้ว ในข้อตกลงเรื่องการสำรองข้าวยังได้ระบุถึงชนิดของข้าว
สำรองราคาของข้าวสำรอง การเก็บข้าวสำรองที่สำรองไป รวมทั้งระบบการเตือนภัย
ล่วงหน้า และยังได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการสำรองเพื่อความมั่นคงด้านอาหาร ของ
อาเซียนขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกประสานงานตามข้อตกลงนี้ ในเรื่องการสำรองข้าวนี้
จะเห็นได้ว่าประเทศอาเซียนโดยส่วนรวมจะได้รับผลประโยชน์โดยทั่วถึงกัน เพราะ
ประเทศที่ขาดแคลนข้าว หรือประเทศสมาชิกที่มักจะประสบปัญหาเรื่องสภาวะคืนซ้ำ
จากการที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการผลิต การจัดตั้งกองทุนสำรองข้าวทำให้เป็นหลักประกัน
ได้ว่า ในกรณีปัญหาเรื่องการขาดแคลนข้าวของชาติหนึ่งต่างแก่ไปทางหนึ่งคือ

การอาศัยข้อตกลงเรื่องการสำรองเพื่อความมั่นคงด้านอาหารของอาเซียนใช้เป็น
ประโยชน์โดยการขอความช่วยเหลือจากประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกัน ทั้งนี้ แม้ว่า
จนกระทั่งในปัจจุบันนี้ยังไม่มียประเทศอาเซียนประเทศใดเลยที่ประสบภาวะฉุกเฉินดังกล่าว
และขอความช่วยเหลือมาใช้ แต่ประเทศอาเซียนก็ได้สังเกตเห็นแล้วว่า การจัดตั้งกองทุน
สำรองข้าวนี้เป็นผลสำเร็จทางด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจภายในอาเซียน เพราะ
มีองค์กรหรือหน่วยงานระหว่างประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคสนใจและยึดถือเป็นแบบอย่าง
เช่น เวสแกลฟน้าไปเป็นต้นแบบในการสำรองข้าวฉุกเฉิน เป็นต้น

การสำรองน้ำมัน

หลักการในการสำรองน้ำมันของอาเซียนนี้ให้ถือว่าเอาแนวความคิดเรื่อง
การจัดตั้งกองทุนสำรองข้าวและหลักการแบ่งปันน้ำมันในนามฉุกเฉินของอาเซียนมา

รวมกัน ถือเป็นภาระที่หนักหน่วง ทำให้สมาชิกเกิดความทุกข์ยากขึ้นทั้งด้านผลผลิตงานโดยที่น้ำมัน
อยู่ตลอดเวลาในช่วงที่เกิดสถานการณ์กับขึ้น ไม่ว่าจะเป็ระยะเวลาที่ปีการขาดแกลน
ลงหนักหรือการที่น้ำมันมีปริมาณเกินความจำเป็น

เงื่อนไข คือ

- ในกรณีที่ปีการขาดแกลนอย่างหนัก ประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีน้ำมัน
เกินความต้องการจะจัดส่งปริมาณที่ขาดแกลนนั้นให้แก่ประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีน้ำมัน
ไม่สอดคล้องความต้องการ

- และในกรณีที่ประเทศสมาชิกอาเซียนประเทศใดมีปริมาณน้ำมันเกิน
ความจำเป็น ประเทศสมาชิกอาเซียนที่ส่งน้ำมันเข้าจะพิจารณาขายน้ำมันที่มาจากประเทศ
ที่มีปริมาณน้ำมันเกินความจำเป็นก่อนเป็นอันดับแรก

จุดที่อาเซียนจะออกความช่วยเหลือกันเรื่องน้ำมัน คือ $\pm 20\%$ ของ
ปริมาณน้ำมันของประเทศสมาชิก (โดยคำนวณจากปริมาณ 20% ของน้ำมันที่รัฐบาล
ของแต่ละประเทศมีสิทธิหรือมีอำนาจควบคุม) กล่าวคือ หากประเทศสมาชิกผู้นำเข้า
น้ำมันตามน้ำมันในตลาดโลกได้ไม่ถึง 80% ของระดับความต้องการปกติ (-20%)
ประเทศสมาชิกผู้ส่งจะให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกในการขายน้ำมันให้
แก่ประเทศสมาชิกผู้นำเข้าน้ำมันนั้น และหากประเทศสมาชิกผู้ส่งออกน้ำมันส่งออกไป
ไม่ถึง 80% ของปริมาณส่งออกปกติ ($\pm 20\%$) ประเทศสมาชิกผู้นำเข้าน้ำมันจะ
ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกในการซื้อน้ำมันจากประเทศสมาชิกผู้ส่งออกน้ำมันนั้นมา
สำรองไว้

ส่วนเรื่องความพยายามผลักดันให้มีการสำรองพลังงานในรูปแบบเดียวกับ
กับการสำรองข้าวนั้นไม่เป็นผลสำเร็จ ทั้งนี้เพราะน้ำมันเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญ
ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจมากกว่าข้าว ดังนั้น ในปัจจุบัน ชาติที่มีทรัพยากรน้ำมันจึงต้อง
คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับเป็นการทดแทนกับปริมาณน้ำมันที่คงเสียไปใ
การสำรอง ดังนั้น ประเทศสมาชิกอาเซียนที่ผลิตน้ำมันได้จึงไม่อาจให้มีการสำรอง
น้ำมันในรูปแบบเดียวกับการสำรองข้าวได้ เพราะลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่จะนำมาสำรอง

คือข้าวและน้ำมันนั้นมีความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้วยกัน ความตกลงในเรื่องพลังงานนี้จึงประสบประโยชน์ได้โดยเป็นเพียงการแบ่งปันน้ำมันให้แกกันในระยะเวลาที่แต่ละฝ่ายคิดว่าดี ประเทศสมาชิกผู้ผลิตน้ำมันและประเทศสมาชิกผู้นำเข้าน้ำมันเกิดภาวะขาดแคลนฉุกเฉินขึ้นเท่านั้น การร่วมมือกันของอาเซียนในเรื่องพลังงานนี้จึงติดอยู่ที่อุปสรรคของการมองผลประโยชน์ของประเทศที่ตนเองเสียประโยชน์มากกว่าได้ หรือได้มากกว่าเสีย และการที่ความช่วยเหลือเรื่องน้ำมันภายใต้อาเซียนประสบความสำเร็จได้ในเวลาต่อมา ก็เพราะประเทศสมาชิกผู้ผลิตน้ำมันเริ่มมองเห็นผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากความร่วมมือในเรื่องนี้ภายใต้อาเซียนแล้วนั่นเอง

3. บรรยากาศทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา (ศึกษาในช่วงหลังวิกฤติภาวะภัยความมั่นคงแห่งอาเซียน ปี 2519-2526)

บรรยากาศทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งจะชี้ให้เห็นว่าลักษณะทางเศรษฐกิจในช่วงเวลาที่เกิดการสำรวจอาหาร และการช่วยเหลือกันเรื่องพลังงาน (น้ำมัน) นั้นเป็นเหตุ ก่อ เป็นตัวเร่ง หรือตัวกระตุ้นที่ช่วยให้ความร่วมมือนั้นได้รับการจัดตั้งขึ้นมา

การรวมตัวเกิดขึ้นได้จากสถานการณ์ในช่วงขณะใดขณะหนึ่งเป็นตัวเร่งให้เกิดขึ้นมา เช่น จุดเริ่มต้นที่ถือความถี่ของการสำรวจข้าว เพื่อความมั่นคงของอาเซียน เกิดจากสถานการณ์โลกที่ขาดแคลนมาสารจนผลักดันให้ทางการปีศาจสูงผิดปกติ ในระยะเวลาระหว่างปี 2516/2517 ทั้งนี้เพราะเหตุวิปริตของดิน ฟ้าอากาศเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ในการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนปี 2520 เสนอให้มีการนิเวศวิทยาทางแก๊สในเรื่องนี้ และขั้นตอนของการดำเนินการได้ให้ เขาไปจนถึงการมีข้อตกลงเรื่องการสำรวจเพื่อความมั่นคงทางด้านอาหารของอาเซียน โดยมีการจัดตั้งกองทุนสำรวจข้าวไร่อย่างฉุกเฉินในปี 2522

ส่วนแนวทางการจัดการสำรองพลังงานนั้น หลังจากเกิดวิกฤตการณ์พลังงานขึ้นถึงเมื่อ 2516 เป็นต้นมา จึงเป็นช่วงที่น้ำมันมีราคาแพงและมีปริมาณจำกัด โยวาทิเคยได้พิจารณาเสนอแผนแบ่งปันน้ำมันในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง (ASEAN Emergency Petroleum Sharing Scheme) ขึ้นในปี 2520 แต่ที่ประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนยังไม่เห็นด้วยในหลักการเท่านั้น ยังไม่ได้มีการดำเนินการใด ๆ อย่างจริงจังในครั้งนั้น เพราะเกิดปัญหาที่ตกลงกันไม่ได้ เรื่องจุดที่จะขอความช่วยเหลือ คือ ฝ่ายไทยเสนอให้เพิ่ม $7 - 10\%$ แทนที่จะเป็น $7 - 20\%$ เพื่อให้มีการปฏิบัติตามหลักการได้ง่ายขึ้น แต่จีนได้มีเสียงขึ้นมาเตือนยังไม่ยินยอมและต่อมาฝ่ายไทยได้เสนอให้พิจารณาการสงวนน้ำมันตามแบบของสหประชาชาติราวในปี 2523 แต่เนื่องจากเป็นช่วงที่น้ำมันมีราคาสูง และมีการขาดแคลนน้ำมันทั่วโลก ประเทศสมาชิกอาเซียนผู้ผลิตน้ำมันเป็นสินค้าออกจึงไปไม่ได้ด้วยความสนใจของการสำรองน้ำมันในอาเซียน เพราะมีความเห็นว่า การสำรองน้ำมันในลักษณะ 2 ฝ่าย ไม่เอื้อประโยชน์มากกว่า และประเทศผู้ผลิตน้ำมันในอาเซียนที่การสำรองน้ำมันกับอาเซียนน้อยมาก (ดูภาคผนวก) ต่อมาในปี 2525 เมื่อสถานการณ์น้ำมันของโลกมีแนวโน้มเลวร้ายลง เนื่องจากเกิดการบ่มเพาะการผลิตน้ำมันของประเทศไทยผู้ผลิต ประกอบกับตัวโลกมีมาตรการประหยัดพลังงานและมีการกลางหายพลังงานในรูปแบบอื่น ๆ มากขึ้น ประกอบกับน้ำมันขาดด้วย ทำให้ประเทศไทยผู้ผลิตน้ำมันต้องลดราคาขายน้ำมันลงเพราะน้ำมันมีแนวโน้มจะหมดขาด ความคิดเรื่องการสำรองน้ำมันในอาเซียนจึงได้มีการดำเนินการแล้ว แต่ไม่ไว้ในแนวทางการจัดตั้งกองทุนสำรองน้ำมันตามรูปแบบของกองทุนสำรองข้าว หากเป็นหลักการแบ่งปันน้ำมันในทางฉุกเฉิน (ASEAN Emergency Petroleum Sharing Scheme) โดยมีการผนวกหลักการเสริมเติม (Supplementary Scheme) ขึ้นมาเพื่อเป็นการวางแนวทางช่วยเหลือประเทศสมาชิกอาเซียนผู้ผลิตน้ำมันกรณีเกิดภาวะอันยากด้วย สำหรับจุดที่จะขอความช่วยเหลือยังคงเป็น $7 - 20\%$ ภายใต้หลักการที่เสนอครั้งแรกในปี 2520 และเรื่องนี้จะเริ่มวางออกสู่สภาพความร่วมมือระหว่างเศรษฐกิจของอาเซียนในภาพรวมทั้งวงกว้าง

จะเห็นว่า ศาลากลางเมืองแบริงถูกจัดระหว่างประเทศเป็นบริษัทที่
ที่เป็นตัวเร่งให้มีการก่อเป็นรูปร่างเป็นองค์การขึ้นมาได้ แทนที่จะเป็นข
ยงแนวความคิดที่ได้มีการกล่าวในที่ประชุม อย่างเช่น แนวความคิดเรื่องการสำรวจรังงานตาม
แนวทางการสำรวจน้ำมัน ซึ่งได้รับการกล่าวถึงในการประชุมระดับรัฐมนตรีแบริงผู้ที่จะ
ลงอาเขียน แต่ก็ไม่ได้มีการดำเนินการตาม เพราะสมาชิกเห็นว่ายังไม่ถึงเวลาที่
จำเป็นและเหมาะสม ประสงค์กับประเทศสมาชิกอาเซียนผู้สังเกตการณ์ไม่ยอมเป็นฝ่าย
เสียผลประโยชน์ แต่ถอยมาเพื่อหลีกเลี่ยงการรังงาน น้ำมันและราคาของทองคำ
น้ำมันและลดปริมาณการบริโภค ก็ถึงจุดของถึงเวลาที่จะดำเนินการตามแนวความคิดที่ได้
มีการประชุมและยอมรับในหลักการกันมาถึงแต่เพียงแรก

4. บรรยากาศเรื่องความร่วมมือทางแบริงกับระหว่างประเทศ สมาชิกอาเซียน

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า บรรยากาศเรื่องความร่วมมือทางแบริงกับการสำรวจรังงาน
นับถึงด้านการความร่วมมือทางแบริงกับระหว่างประเทศเป็นแบบเดียวกันเนื่องจากปฏิญญา
ว่าด้วยความร่วมมือทางอาเซียน ซึ่งให้ความร่วมมือทางแบริงกับคล้ายคลึง ๆ อันเป็น
ยกขึ้นเป็นจากปฏิ ญาดังกล่าวด้วย เช่น โครงการอุตสาหกรรมอาเซียน โครงการ
ขนส่งทางอุตสาหกรรม และโครงการอื่น ๆ เป็นต้น ได้มีการสังเกตว่า
โครงการเหล่านี้มีเป้าหมายที่ในความร่วมมือทางแบริงกับอาเซียนได้เจริญก้าว
หน้า และขยายความร่วมมือทางแบริงกับระหว่างประเทศในอาเซียนไปยิ่งขึ้น¹⁵
ความร่วมมือดังกล่าวกระทำทั้งในระดับชาติและระดับภูมิภาคและในระดับ
แคว้นอาเซียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียน อาเซียนและประเทศอัน
ถึนในความร่วมมือทางแบริงกับระหว่างประเทศโดยอาเซียน โดยที่อาเซียนเป็น
เครื่องมือสำหรับสร้างความร่วมมือทางแบริงกับระหว่างประเทศ

¹⁵ ประชา กุศลเกษม เรื่องเดิมข้างกล่าว

วิวัฒนาการ นอกจากที่ยังขยายขอบเขตออกไปประเทศที่ ใช้นาแล้วฉบับศูนย์โครงการด้าน
เศรษฐกิจไทยเรื่องต่าง ๆ ของอาเซียนด้วย การที่ความกว้างขวางของงานเศรษฐกิจต่าง
จากอาเซียนในด้านอื่น ๆ นี้ถือว่าเป็นการเตรียมความพร้อมกับความร่วมมือด้านอาชญากรรมและพลังงาน
เพื่อการดำเนินงานของอาเซียนในเรื่องการค้าเป็นงาน เศรษฐกิจต่าง ๆ ดังโครงการ
ความร่วมมือไทยเรื่องต่าง ๆ ¹⁶คือ

1. โครงการอุตสาหกรรมอาเซียน (ASEAN Industrial Project)

เป็นการลงนามในความตกลงเรื่องไปเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2523 และ
ในข้อตกลงในร่างข้อตกลงใหญ่ ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการตามโครงการนี้ได้แบ่ง
สรรกันผลิตดังนี้

- อินโดนีเซีย - โครงการอุตสาหกรรมผลิตปุ๋ยยูเรีย
- มาเลเซีย - โครงการอุตสาหกรรมผลิตปุ๋ยยูเรีย
- ฟิลิปปินส์ - โครงการปุ๋ยปลา
- สิงคโปร์ - โครงการอุตสาหกรรมผลิตเครื่องขบคั่วเมล็ดกาแฟ
- ประเทศไทย - โครงการอุตสาหกรรมผลิตเกลือหินและโปแตช

โครงการเหล่านี้ดำเนินการในความร่วมมือของโครงการอุตสาหกรรมอาเซียน
ในรูปแบบ joint venture ความถี่ขนาดของโครงการข้างต้นทั้งหมดได้ให้ความตกลงเมื่อ
ปี 2523 คือ

อินโดนีเซียกับมาเลเซียกำหนดขนาด ถาดว่าอินโดนีเซียจะผลิตได้ในราว
ปี 2527 สำหรับมาเลเซียจะผลิตได้ในราวปี 2528

¹⁶ สนใจรายละเอียดใน

1. วาสุเดวาน ปาวิธ "ความร่วมมือกลางเศรษฐกิจของอาเซียนและดูทาง
ในอนุภาค" เอเชียปริทัศน์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 เมษายน 2525 หน้า 295 - 308
2. สมชาย ปรียวัฒน์ "ไปได้จะไรจากความร่วมมือทางอุตสาหกรรม
ของอาเซียน" เศรษฐศาสตร์ ฉบับที่ 33 ปีที่ 33 10 กุมภาพันธ์ 2526 หน้า 275 - 294

ป็นที่พึงพอใจซึ่งอยู่ในระหว่างการ ตราสารจะเฉลี่ยของโครงการปุ๋ยผสมเหล็ก สำหรับสิ่งกีดขวางได้ไม่สามารถตกลงกันได้เรื่องขนาด จึงยังไม่ได้มีการ ดำเนินการและสิ่งกีดขวางได้ให้ความสนใจในเรื่องนี้อีกเลย

ส่วนประเทศไทย ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามโครงการ อุตสาหกรรมผลิตเกลือหินและโปแตสเซียมอยู่มาก เพราะเป็นโครงการใหญ่ต้องอาศัย งบประมาณการผลิตหลายพันล้านบาท แต่รัฐบาลไทยเชื่อว่าจะมีรายได้ในราวปี 2529-2530

วัตถุประสงค์ของโครงการผลิตเกลือหินและโปแตสเซียม

1. ผลิตเกลือหินในเมืองน้ำพุที่มีปริมาณ 1.8 ล้านตัน/ปี เพื่อ ป้อนเป็นวัตถุดิบให้แก่โรงงานโปแตสเซียมและส่งออกหลังจากเหลือป้อนโรงงานแล้ว จำนวน 1 ล้านตัน/ปี

2. ผลิตโซดาแอส 400,000 ตัน/ปี

3. ผลิตแอมโมเนียเกรดสูงโรล 400,000 ตัน/ปี

วัตถุดิบ

จะต้องใช้เกลือหิน 1.8 ล้านตัน/ปี แอมโมเนีย 128,000 ตัน/ปี

รวมทั้งคาร์บอนไดออกไซด์โดยปริมาณที่มาก

ทุน

ได้มีผู้ประมาณว่าจะต้องใช้ทุนจำนวนมหาศาล¹⁷ โครงการนี้จึงมีปัญหา

¹⁷ ยอดเงินลงทุนของโครงการ เกลือหินและโปแตสเซียมเป็นดังนี้

โครงการเกลือหิน

เงินทุนที่จะใช้ในโครงการทั้งสิ้น 51 ล้านเหรียญอเมริกัน

โครงการโปแตสเซียม

เงินทุนที่จะใช้ในโครงการทั้งสิ้น 374 ล้านเหรียญอเมริกันแบ่งเป็น

(มีต่อ)

มากตั้งแต่เงืงมือเรื่องความถี่ เงินกู้ส่วนที่ต้องอาศัยเอกชนเข้าร่วม เพราะในปัจจุบันยังไม่มีสภาพการ เงินทั้งนี้จะนอกประเทศแต่ได้ถือค่าระภาคฉบับสนุนโครงการนี้อย่างแท้จริง เพราะปัญหาที่คือ ยังเป็นเพียงโครงการ และขณะนี้ภาวะการท่าเรือขึ้นในทลาคโลกอยู่ในภาวะล้นตลาด ..เงินกู้การที่ลงงลงทุนมหาดลและอัตราค่าโรจากการลงทุนอยู่ในระดับต่ำ (8 - 20%) ทำให้เอกชนไม่สนใจที่จะร่วมลงทุน

2. โครงการส่งเสริมสิ่งทางอุตสาหกรรม (ASEAN Industrial Complementation Scheme)

โครงการนี้เปิดโอกาสให้เอกชนเข้าร่วมในโครงการนี้ เน้นหนักเรื่องอุตสาหกรรมรถยนต์ คือ ชิ้นส่วนของรถยนต์ โดยเป็นการกำหนดให้ภาคเอกชนแบ่งผลิตชิ้นส่วนโดยรัฐบาลแต่ละประเทศจะได้การสนับสนุนด้านภาษีศุลกากร คือ ผลิตชิ้นส่วนโครงการจะได้การลดภาษีลง 50% ดังนี้

อินโดนีเซีย - ผลิตเครื่องยนต์ที่ 80 - 135 แรงม้า
เงลารรถจักรยานยนต์ วงล้อรถจักรยานยนต์

- เงินกู้จากกองทุนกู้ยืม 70% เท่ากับ 262 ล้านเหรียญอเมริกัน
 - เงินทุนจากประเทศอาเซียน 30% เท่ากับ 112 ล้านเหรียญอเมริกัน
- ทุนในส่วนของประเทศไทย 112 ล้านเหรียญอเมริกัน แบ่งเป็น
- ส่วนลงทุนของไทย 60% เท่ากับ 67.2 ล้านเหรียญอเมริกัน
 - เงินทุนจาก 4 ประเทศอาเซียน 40% เท่ากับ 44.8 ล้านเหรียญอเมริกัน
- ทุนในจำนวนประเทศไทย 67.2 ล้านเหรียญอเมริกัน
- รัฐบาลไทยออกทุน 1 ใน 3 เท่ากับ 22.4 ล้านเหรียญอเมริกัน
 - ภาคเอกชนออก 2 ใน 3 เท่ากับ 44.8 ล้านเหรียญอเมริกัน
- สรุป โครงการสร้างโรงงานโปลาแอมต้องใช้ทุน 374 ล้านเหรียญอเมริกันและรัฐบาลไทยจะออกทุนเพียง 22.4 ล้านเหรียญอเมริกันหรือเท่ากับ 6% ของมูลค่าทั้งหมด

- มาเลเซีย - ผลิตภัณฑ์ลอร์ด นกตซึ่งมีผลสำหรับวงล้อรถ
จักรยายนต์ โป้ ขั้วราวลิ้นรถยนต์ มายเฟรีและ
เคียวหมูและเข็มขัดนิรภัย
- ฟิลิปปินส์ - ผลิตภัณฑ์สวนครัวถึงรถยนต์นั่ง กระปุกเก็บรถยนต์
นั่ง เฆดอลอหซึ่งสำหรับรถบรรทุกที่มีน้ำหนักบรรทุก
ต่ำกว่า 2 เมตริกตัน
- สิงคโปร์ - ผลิตภัณฑ์เวลา แผนยางกันน้ำมัน สายยานรูป
ท้าวี
- ประเทศไทย - ผลิตภัณฑ์รถยนต์ตั้งแต่ 1 คันขึ้นไป ที่รับการสืบสะเหือน
ของรถบรรทุกขนาดใหญ่ Brake Drum สำหรับ
รถบรรทุก

โดยประเทศไทยยื่นได้ประกาศลดภาษีนำเข้า 50% สำหรับชิ้นส่วน
รถยนต์ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2525 เป็นต้นมา แต่ปรากฏว่าจนกระทั่งบัดนี้
ยังไม่ได้มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนชิ้นส่วนอย่างจริงจัง ทั้งนี้ เพราะแต่ละประเทศต่าง
ก็มีกฎหมายทั้งภายในของตน เช่น อินโดนีเซีย มีกฎหมายนำเข้าชิ้นส่วนรถยนต์ที่ผลิต
ได้มาภายในประเทศ มาเลเซียกำหนดบังคับให้ผู้ประกอบการรถยนต์ภายในประเทศให้
ชิ้นส่วนที่ผลิตได้ภายในมาเลเซีย เช่นเดียวกับฟิลิปปินส์และประเทศไทย ส่วนสิงคโปร์
ก็ไม่ส่งเสริมให้มีการประกอบรถยนต์ภายในประเทศ จึงไม่จำเป็นต้องนำเข้ชิ้นส่วน
รถยนต์

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาในระยะยาวแล้ว ความร่วมมือทั้ง 2 โครงการ
นี้จะเป็นผลดีต่อประเทศสมาชิกอาเซียนทุกฝ่าย และจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่จะนำไปสู่
การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนในอนาคต ในขั้นนี้ก็เห็นได้ว่าอาเซียนประสบความสำเร็จ
ในความร่วมมือเรื่องโครงการอุตสาหกรรมและโครงการแบ่งผลิตทาง
อุตสาหกรรมหรือสหกรณ์ ที่อยู่ในขั้นริเริ่มดำเนินการ และในบางประเทศก็ได้ดำเนินการ
ไปแล้ว

3. ในด้านความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนกับประเทศอื่น ๆ เช่น กับประชาคมยุโรป ออสเตรเลีย แคนาดา ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา นั้น สำหรับวัตถุประสงค์ของอาเซียน คือความต้องการตลาดนอกอาเซียนสำหรับวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป โดยการกำจัดอุปสรรคทางการค้าในประเทศเหล่านั้น และพยายามขอความร่วมมือในค่ายเทคโนโลยีและกรรมวิธีการผลิตและเสถียรภาพของสินค้าโลกทั้งขั้วปฐม อย่างไรก็ตาม ปัญหาเรื่องความร่วมมือทางด้านการค้าและการตลาดจากประเทศเหล่านี้ก็คือ ไม่ว่าในยุคสมัยใดมาถกถาม อาเซียนแต่ละประเทศจะได้ความสำคัญอย่างมากกับประเทศที่พัฒนาแล้ว คือ การตลาดการค้านอกภูมิภาคเป็นนโยบายที่มีความสำคัญสูงสุดสำหรับอาเซียนแต่ละชาติ แต่นโยบายนี้ก็ไม่ค่อยประสบความสำเร็จมากนัก เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ทำให้ประเทศพัฒนาแล้วใช้นโยบายปกป้องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของตน ทำให้อาเซียนขยายตลาดสินค้าลำบาก และกล่าวโดยสรุปแล้วอาเซียนเองก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่แน่นอนในเรื่องนี้ด้วย¹⁸ ถึงแม้จะมีการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้แล้วก็ตาม เช่น อาเซียนไปได้ก่าหนึ่งถึงนโยบายและความสามารถของคู่แข่ง คือ ไม่ได้ศึกษาอย่างถี่ถ้วนว่า คู่แข่งมีสมรรถภาพและความสามารถในกานโลกก่อนที่จะเสนอโครงการขอความร่วมมือไป หรือบางครั้งก็เสนอโครงการที่ไม่เหมาะสมสำหรับงบประมาณช่วยเหลือของประเทศที่พัฒนาแล้วเหล่านั้น เป็นต้น

โดยสรุปแล้ว ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างสมาชิกอาเซียนนับตั้งแต่ปี 2519 เป็นต้นมา สมาคมอาเซียนนั้นได้มีความพยายามที่จะร่วมมือกับอีก 6 ประเทศอื่น ๆ มีโครงการทางเศรษฐกิจหลายโครงการเกิดขึ้น และกำลังอยู่ในขั้นตอนของความพยายามเร่งรัดความร่วมมือเหล่านี้ให้บังเกิดผล อย่างไรก็ตาม

¹⁸ ฐากร พานิช "ความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับคู่แข่ง ประเด็นสำคัญในความร่วมมือทางเศรษฐกิจ" ศรายุทธ ฉบับที่ระลึก ปีที่ 33 10 กุมภาพันธ์ 2526 หน้า 306

เรื่องความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียนในด้านอื่น ๆ นี้ก็เป็นไปในทำนองเดียวกับความร่วมมือเรื่องการค้าเพื่อความมั่นคงด้านอาหาร และการช่วยเหลือแย่งปันน้ำมันในขามจุจเงินของอาเซียน กล่าวคือ ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถเร่งรัดความร่วมมือนี้ให้บังเกิดผลได้โดยเร็ว ได้แก่ สมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศยังคงมีความคิดว่า ผลประโยชน์ที่ชาติอาเซียนจะได้รับจากความร่วมมือนั้นจะอยู่ในระดับไม่เท่าเทียมกัน หรือเมื่อลงทุนไปแล้วไม่ทราบว่า จะคุ้มค่าหรือไม่ ตลอดจนโครงสร้างทางเศรษฐกิจภายในประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ ไม่ว่าจะเป็นด้านการค้า และทรัพยากรก็เป็นไปในระดับที่ดัดเทียมกัน ทำให้เศรษฐกิจการค้าภายนอกประเทศเป็นไปในลักษณะแข่งขันกันมากกว่าจะร่วมมือกัน ดังนั้น แม้ว่าสมาคมอาเซียนจะพยายามแก้ไขปัญหานี้โดยหันมาร่วมมือกันมากขึ้น เพียงใดก็ตาม หากทราบโดยที่ยังไม่ถึงขั้นที่อาเซียนจะสังเกตเห็นผลประโยชน์อย่างจริงจังร่วมกัน ดังเช่นกรณีท่าทีที่สอดคล้องต่อกันในปัญหาความมั่นคงระดับภูมิภาคแล้ว ความร่วมมืออื่น ๆ ก็จะไม่สามารถเห็นผลอย่างชัดเจนได้ในขณะนี้

ส่วนที่เกี่ยวกับประเทศไทย

สำหรับมติของคณะรัฐมนตรีที่เสนอให้ฝ่ายไทยพยายามในทุกโอกาสที่จะผลักดันให้มีการสำรวจพลังงานควบคู่ไปกับการสำรวจอาหาร จนกระทั่งได้มีการตกลงเรื่องการแย่งปันน้ำมันในขามจุจเงินขึ้นในปัจจุบันนี้ได้มีมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้ออกมา 3 ครั้งด้วยกันคือ

1. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 กันยายน 2525 ให้นายแทนไทยที่จะไปประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนครั้งที่ 8 เสนอเรื่องให้ที่ประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนพิจารณาปรับหลักการในการเจรจา กับสมาชิกอาเซียนให้มีการสำรวจน้ำมันเพื่อความมั่นคง

2. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2523 ให้นายกรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนในทุกโอกาสที่อำนวยแสดงความ

รู้สึกของฝ่ายไทยว่าควรมีความตกลงเรื่องการสำรองน้ำมัน เพื่อความมั่นคงและใน
หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเร่งรัดให้มีการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจของอาเซียนเรื่อง
น้ำมันและพลังงานอื่น ๆ

3. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2524 เห็นชอบด้วยและ
อนุมัติให้ดำเนินการตามความเห็นของคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการที่ให้กระทรวง
การต่างประเทศและส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจ
อาเซียนเร่งรัดประเทศอาเซียนให้มีการสำรองเพื่อความมั่นคงด้านพลังงานโดยเร็ว
ที่สุด

ที่ว่าการประชุมรัฐมนตรีทั้ง 3 ครั้งดังกล่าวสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน
และในอนาคตรือไม่นั้น สำหรับประเทศไทยแล้ว หลักการแบ่งปันน้ำมันในย่านอุกเขิน
นี้จะเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายไทยและประเทศอาเซียนผู้นำเข้าน้ำมันในระยะยาว ถึงแม้
ว่าในขณะที่หลักการดังกล่าวจะเอื้ออำนวยประโยชน์ให้แก่ประเทศสมาชิกอาเซียนผู้
ผลิตน้ำมันมากกว่าเพราะจะก่อให้เกิดภาวะน้ำมันอันคลาด แต่เมื่อพิจารณาในระยะยาว
แล้ว แม้ว่าขณะนี้น้ำมันอันคลาดจะต้องมีการลดราคาน้ำมัน แก่กลุ่มประเทศโอเปกอีกลด
ปริมาณการผลิตลงด้วยเช่นกัน และต่อไป ขณะที่อุปสงค์น้ำมันยังคงมีปริมาณเท่าเดิมหรือ
อาจจะเพิ่มมากขึ้น (แนวโน้มที่อุปสงค์น้ำมันจะลดลงนั้นเป็นไปได้ยากแม้ว่าในระยะปีจะ
มีการแสวงหาพลังงานอื่นมาทดแทนน้ำมันในการผลิตบางประเภทก็ตาม แต่น้ำมันก็ยัง
เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจในระดับมากที่สุดระดับหนึ่งอยู่เช่นเดิมและพลังงาน
ในรูปแบบอื่น ๆ ที่ทดแทนน้ำมันนั้นก็ไม่ว่าจะสามารถไปทดแทนกันได้ในวัน) และ
กลุ่มประเทศผู้ผลิตน้ำมันก็พยายามลดอุปทานน้ำมันลงโดยการจำกัดปริมาณการผลิตน้ำมัน
แนวโน้มการขาดแคลนน้ำมันก็ย่อมจะก่อให้เกิดขึ้นอย่างแน่นอนต่อไปข้างหน้า สำหรับ
ประเทศสมาชิกอาเซียนผู้นำเข้าน้ำมันย่อมจะได้อะไรประโยชน์จากข้อตกลงนี้อย่างแน่นอน
มติคณะรัฐมนตรีที่ได้พยายามผลักดันให้เกิดการสำรองน้ำมันจึงนับได้ว่าสอดคล้องกับ
สถานการณ์ในอนาคตพอสมควร